

2139.

Saglasno članu 157 stav 1 Zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama („Službeni list CG”, broj 54/24), u vezi sa upućenim Javnim pozivom univerzitetima, za imenovanje jednog člana Savjeta Agencije za audiovizuelne medijske usluge, broj 00-32-2/25-935/1 od 7. novembra 2025. godine, objavljuje

**LISTU
BLAGOVREMENIH I POTPUNIH PREDLOGA
KANDIDATA ZA JEDNOG ČLANA SAVJETA AGENCIJE ZA AUDIOVIZUELNE
MEDIJSKE USLUGE**

- doc. dr Branko Bošković - kandidat Univerziteta Donja Gorica i Univerziteta Adriatik.

Broj: 00-63-14/25-295

Podgorica, 26. decembar 2025. godine

Administrativni odbor Skupštine Crne Gore 28. saziva
Predsjednica,
mr **Jelena Nedović**, s.r.

2140.

Na osnovu člana 97 stav 1 Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora* („Službeni list CG”, broj 82/24), Vlada Crne Gore, na sjednici od 18. decembra 2025. godine, donijela je

UREDBU
O NAČINU I POSTUPKU IZBORA STRATEŠKOG
PARTNERA PUTEM OBJAVLJIVANJA I SPROVOĐENJA JAVNOG POZIVA ZA
REALIZACIJU STRATEŠKIH PROJEKATA IZ OBLASTI OBNOVLJIVIH IZVORA
ENERGIJE I/ILI SKLADIŠTA ENERGIJE

Član 1

Ovom uredbom uređuje se način i postupak izbora strateškog partnera putem objavljivanja i sprovođenja javnog poziva za realizaciju strateških projekata iz oblasti obnovljivih izvora energije i/ili skladišta energije, sadržina i opis projektnog zahtjeva i potreba, određivanje lica koje će biti vlasnik i investitor, osnovne karakteristike strateškog projekta, vrstu obnovljivog izvora energije i vrstu skladišta energije, način proizvodnje i skladištenja i uslove preuzimanja električne energije i druge elemente od značaja za sprovođenje postupka izbora strateškog partnera.

Član 2

Izbor strateškog partnera pokreće se i sprovodi na osnovu javnog poziva koji raspisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Postupak izbora strateškog partnera obuhvata:

- 1) pripremu javnog poziva za podnošenje ponuda;
- 2) usvajanje javnog poziva od strane Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada);
- 3) objavljivanje javnog poziva;
- 4) prijem, otvaranje i ocjenu ponuda;
- 5) sačinjavanje rang liste;
- 6) dostavljanje predloga Vladi o izboru strateškog partnera;
- 7) donošenje odluke o izboru strateškog partnera od strane Vlade;
- 8) sprovođenje pregovora sa izabranim strateškim partnerom radi zaključivanja ugovora.

Radi sprovođenja postupka izbora strateškog partnera Vlada obrazuje radnu grupu.

Radna grupa iz stava 3 ovog člana je sastavljena od sedam članova.

Radnu grupu čine: predstavnik Ministarstva, predstavnik Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore, predstavnik oragana državne uprave nadležnog za poslove finansija, predstavnik oragana državne uprave nadležnog za poslove ekologije, predstavnik oragana državne uprave nadležnog za poslove ekonomije, predstavnik oragana državne uprave nadležnog za prostorno planiranje i izgradnju objekata i predstavnik privrednog društva u većinskom državnom vlasništvu koje će biti određeno kao vlasnik i investitor, u skladu sa javnim pozivom.

U postupku izbora strateškog partnera radna grupa vrši: pripremu javnog poziva, otvaranje ponuda, provjeru ponuda sa stanovišta njihove ispravnosti i ispunjavanja uslova određenih javnim pozivom, vrednovanje ponuda, sačinjavanje rang liste ponuđača i sprovođenje pregovora sa izabranim strateškim partnerom radi zaključivanja ugovora.

Po sprovedenom postupku izbora strateškog partnera po javnom pozivu, radna grupa sačinjava izvještaj i dostavlja ga Ministarstvu sa rang listom ponuđača.

Član 3

Radi sprovođenja postupku izbora strateškog partnera Ministarstvo raspisuje javni poziv.

Javni poziv naročito sadrži:

- 1) predmet javnog poziva;
- 2) osnovne karakteristike strateškog projekta;

- 3) vrstu obnovljivog izvora energije;
- 4) uslove koje mora ponuđač da ispuni u pogledu podobnosti za učešće na javnom pozivu, kao i dokaze o ispunjavanju tih uslova;
- 5) kriterijume za vrednovanje ponuda za izbor strateškog partnera;
- 6) dokumentaciju koju ponuđač mora podnijeti uz ponudu;
- 7) način i rok podnošenja ponuda;
- 8) način dostavljanja dodatnih informacija ili pojašnjenja podnosiocima ponuda u vezi sa javnim pozivom;
- 9) određivanje vlasnika i investitora starteškog projekta;
- 10) druge uslove od značaja za izbor strateškog partnera.

Ministarstvo objavljuje javni poziv za izbor strateškog partnera u „Službenom listu Crne Gore“, najmanje jednom dnevnom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji Crne Gore, internet stranici Ministarstva i najmanje jednom internet portalu na kojem se objavljuju novosti iz oblasti energetike, na crnogorskom i engleskom jeziku.

Član 4

Ponuđač po javnom pozivu iz člana 3 ove uredbe može biti domaće ili strano privredno društvo ili drugo pravno lice, konzorcijum ili drugi oblik poslovnog povezivanja, koji učestvuje u postupku izbora strateškog partnera.

Vlasnik i investitor strateškog projekta može biti država Crna Gora, privredno društvo u većinskom vlasništvu države, privredno društvo čiji osnivač je privredno društvo u većinskom vlasništvu države i strateški partner izabran u skladu sa ovom uredbom.

Ponuđač po javnom pozivu za izbor strateškog partnera dostavlja ponudu u omotu koji sadrži odvojene koverte sa dokumentacijom za utvrđivanje podobnosti ponuđača i dokumentacijom za dokazivanje kriterijuma za vrednovanje ponuda za izbor strateškog partnera.

Član 5

Otvaranje omota ponuda vrši se na mjestu i u vrijeme određeno u javnom pozivu.

Ponuđači, preko ovlašćenih predstavnika, mogu da prisustvuju otvaranju omota ponuda, kao i otvaranju koverata sa dokumentacijom za utvrđivanje podobnosti ponuđača i kontroli te dokumentacije.

Radna grupa prvo utvrđuje da li je svaka ponuda primljena u okviru roka određenog javnim pozivom.

Otvaraju se samo blagovremeno pristigle ponude.

Ponude pristigle nakon roka određenog javnim pozivom, radna grupa odbacuje i neotvorene vraća ponuđačima.

Ponude se otvaraju po redosljedu prijema u arhivi Ministarstva.

Nakon otvaranja omota ponuda, radna grupa utvrđuje da li svaka ponuda dostavljena na način propisan javnim pozivom.

U slučaju da radna grupa utvrdi da ponuda nije dostavljena na način propisan javnim pozivom, radna grupa odbacuje takvu ponudu kao neispravnu i ne razmatra je u daljem postupku.

Nakon otvaranja omota ponuda radna grupa bez odlaganja otvara koverte sa dokumentacijom za utvrđivanje podobnosti ponuđača.

Član 6

Podobni da učestvuju u postupku za izbor strateškog partnera po javnom pozivu su ponuđači:

- 1) koji su registrovani u Centralnom registru privrednih subjekata, odnosno u matičnoj državi;
- 2) nad kojima nije pokrenut postupak stečaja u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečaj;
- 3) koji nemaju neizmirene obaveze po osnovu plaćanja svih poreza i doprinosa u skladu sa propisima država u kojima imaju sjedišta;

4) nijesu pravosnažno osuđivani za neko od krivičnih djela sa obilježjima: kriminalnog udruživanja; stvaranja kriminalne organizacije; davanja mita; primanje mita; davanja mita u privrednom poslovanju; primanja mita u privrednom poslovanju; utaje poreza i doprinosa; prevare; terorizma; finansiranja terorizma; terorističkog udruživanja; učestovanja u stranim oružanim formacijama; pranja novca; trgovine ljudima; trgovine maloljetnim licima radi usvojenja; zasnivanja ropskog odnosa i prevoza lica u ropskom odnosu;

5) koji se ne nalaze pod sankcijama od strane međunarodnih razvojnih banaka, i to: Svjetske banke, Afričke razvojne banke, Azijske razvojne banke, Evropske banke za obnovu i razvoj, Evropske investicione banke i Među-američke razvojne banke;

6) koji su obavljali poslove razvoja, projektovanja i/ili izgradnje strateških projekata iz oblasti obnovljivih izvora energije i/ili skladišta energije;

7) koji izjavom potvrđuju da će u mjeri utvrđenoj javnim pozivom angažovati domaće privredne subjekte u fazi razvoja, projektovanja i izgradnje strateškog projekta;

8) koji su obezbijedili podršku međunarodnih finansijskih institucija, eksport kreditnih agencija i/ili komercijalnih banaka za finansiranje kompletnih kapitalnih troškova strateškog projekta u iznosu utvrđenom javnim pozivom;

9) koji je obezbijedio garanciju ponude u visini utvrđenoj javnim pozivom;

10) koji ispunjavaju druge uslove propisane javnim pozivom.

Ako je ponuđač konzorcijum ispunjenost uslova iz stava 1 tač. 1 do 5 ovog člana ponuđač dokazuje dostavljanjem dokaza za svakog člana konzorcijuma pojedinačno.

Ako je ponuđač konzorcijum ispunjenost uslova iz stava 1 tač. 6 do 9 ovog člana ponuđač dokazuje dostavljanjem dokaza koji se koriste zbirno radi ispunjavaja propisanih uslova.

Pored ispunjavanja uslova koji se odnose na podobnost ponuđača ako je ponuđač konzorcijum dužan je da dostavi ugovor o međusobnoj poslovno-tehničkoj saradnji za realizaciju strateškog projekta.

O postupku otvaranja omota ponuda, otvaranja koverata sa dokumentacijom za utvrđivanje podobnosti ponuđača i kontrole te dokumentacije, radna grupa vodi zapisnik koji naročito sadrži sljedeće podatke:

1) predmet javnog nadmetanja;

2) mjesto, dan i vrijeme otvaranja omota ponuda i koverata sa dokumentacijom za utvrđivanje podobnosti ponuđača;

3) imena članova radne grupe i ovlašćenih predstavnika ponuđača koji prisustvuju otvaranju omota ponuda, otvaranju koverata sa dokumentacijom za utvrđivanje podobnosti ponuđača i kontroli te dokumentacije;

4) ponude dostavljene u roku određenom javnim pozivom sa nazivima ponuđača i njihovim sjedištem, odnosno adresom, po redosljedu prijema;

5) ponude dostavljene nakon roka određenog javnim pozivom sa nazivima ponuđača i njihovim sjedištem, odnosno adresom.

U zapisnik se, na zahtjev ovlašćenih predstavnika ponuđača, unose primjedbe na postupak otvaranja omota ponuda, otvaranja koverata sa dokumentacijom za utvrđivanje podobnosti ponuđača i kontrole te dokumentacije, kao i na sadržaj zapisnika.

Ako neko od ovlašćenih predstavnika ponuđača prije završetka postupka, napusti postupak otvaranja omota ponuda, otvaranja koverata sa dokumentacijom za utvrđivanje podobnosti ponuđača i kontrole te dokumentacije ili odbije da potpiše zapisnik, radna grupa treba da napuštanje, odnosno razloge odbijanja konstatuje u zapisniku.

Zapisnik potpisuju članovi radne grupe, kao i prisutni ovlašćeni predstavnici ponuđača.

Postupak otvaranja omota ponuda, otvaranja koverata sa dokumentacijom za utvrđivanje podobnosti ponuđača i kontrole te dokumentacije završava se potpisivanjem zapisnika.

Nakon završenog postupka otvaranja koverta koja se odnosi na podobnost ponuđača radna grupa vrši otvaranje druge koverta u kojoj se nalazi dokumentacija za dokazivanje ispunjenosti kriterijuma za vrednovanje ponuda, pregled i vrednovanje ponude, bez prisustva ovlašćenih predstavnika ponuđača.

Član 7

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši vrednovanje ponuda su:

- 1) iskustvo ponuđača u realizaciji projekata iz oblasti obnovljivih izvora energije i/ili skladišta energije;
- 2) broj i struktura stručnih kadrova ponuđača;
- 3) obezbjeđenje finansiranja projekta;
- 4) ekonomska i finansijska sposobnost ponuđača; i
- 5) drugi kriterijumi propisani javnim pozivom.

U postupku javnog nadmetanja radna grupa razmatra blagovremeno podnijete ponude.

Kriterijum iz stava 1 tačka 1 ovog člana obuhvata iskustvo ponuđača u izgradnji ili upravljanju objektima koji po svojoj vrsti predstavljaju objekte koji bi se izgradili kroz strateški projekat iz oblasti obnovljivih izvora energije i/ili skladišta energije.

Kriterijum iz stava 1 tačka 2 ovog člana obuhvata broj zaposlenih lica koji imaju kod ponuđača zasnovan radni odnos na neodređeno vrijeme određen u zavisnosti od stepena i vrste stručne spreme i biće utvrđen javnim pozivom za svaki strateški projekat.

Na osnovu kriterijuma iz stava 1 tačka 3 ovog člana vrednuje se obezbjeđenje finansiranja projekta iz oblasti obnovljivih izvora energije i/ili skladišta energije, koji se predviđa javnim pozivom.

Na osnovu kriterijuma iz stava 1 tačka 4 ovog člana vrednuje se prosječni godišnji bruto prihod ponuđača ostvaren u tri godine koje prethode godini u kojoj je raspisan javni poziv, a na osnovu izvještaja o poslovanju - bilansa uspjeha i bilansa stanja za tri kalendarske godine koje prethode godini u kojoj je raspisan javni poziv.

Ponuđač po kriterijumu finansijska sposobnost ponuđača može dobiti bodove samo za onu godinu u kojoj je ostvario dobit.

Ponuđač ostvaruje maksimalan broj bodova za pojedinačni kriterijum ako njegova ponuda ima najveći iznos vrijednosti po tom kriterijumu.

Ponuđač čija ponuda nema najveću vrijednost po kriterijumu ostvaruje broj bodova za svaki pojedinačni kriterijum koji je proporcionalan odnosu predmetne ponude i ponude koja je dobila maksimalan broj bodova.

Maksimalan broj bodova u postupku vrednovanja je 100.

U slučaju da, nakon otvaranja i kontrole sadržaja koverta u kojoj se nalazi dokumentacija za dokazivanje ispunjenosti kriterijuma za vrednovanje ponuda, radna grupa utvrdi da ponuđač nije dostavio neki od dokaza za ispunjavanje kriterijuma iz stava 1 ovog člana, radna grupa odbija takvu ponudu kao neispravnu i ne razmatra je u daljem postupku.

Javnim pozivom će se propisati vrijednost bodova za svaki kriterijum iz stava 1 ovog člana.

Član 8

Radna grupa vrši vrednovanje ponuda dodjelom određenog broja bodova po osnovu svakog kriterijuma iz člana 7 stav 1 ove uredbe i na osnovu izvršenog vrednovanja sačinjava rang listu ponuđača.

Vrednovanje ponuda se vrši na način da ponuđač sa najvećom vrijednošću pojedinačnog kriterijuma osvaja maksimalan broj za taj kriterijum, dok preostale ponude dobijaju broj bodova koji je proporcionalan odnosu predmetne ponude i ponude koja je dobila maksimalan broj bodova.

Ako postoje dvije ili više ponuda sa istim brojem bodova, prednost će imati ponuda ponuđača koji ima veći godišnji prihod finansijskih sredstva u posljednje tri godine.

Radna grupa je dužna da u roku do 30 dana od dana otvaranja ponuda, dostavi Ministarstvu izvještaj o sprovedenom postupku sa obrazloženjem rang liste ponuđača i zapisnik o toku postupka.

Član 9

Strateški projekat podrazumjeva projekat obnovljivih izvora energije i/ili skladišta energije, u skladu sa zakonom, koji obezbjeđuje odgovarajući nivo energetske bezbjednosti, obezbjeđuje postizanje ciljeva Nacionalnog energetskog i klimatskog plana i stvara preduslove za dodatnu integraciju projekata obnovljivih izvora energije.

Strateški partner izabran u skladu sa postupkom propisanim ovom uredbom realizovaće projekat iz stava 1 ovog člana pri čemu preduzima sljedeće aktivnosti, i to:

- 1) organizovanje finansiranja;
- 2) razvoj strateškog projekta;
- 3) projektovanje;
- 4) nabavka neophodne opreme i usluga;
- 5) izgradnja strateškog projekta;
- 6) upravljanje, održavanje i prenos znanja u periodu koji je utvrđen odlukom o izboru strateškog partnera.

Strateški partner je dužan da obezbijedi pismo o zainteresovanosti za finansiranje kompletnih investicionih troškova strateškog projekta od strane međunarodnih finansijskih institucija, renomiranih eksport kreditnih agencija i komercijalnih banaka u iznosu i sa rokom otplate utvrđenom javnim pozivom.

U fazi projektovanja strateški partner izrađuje tehničku dokumentaciju neophodnu za realizaciju strateškog projekta (idejno rješenje, idejni projekat, glavni projekat, projekat izvedenog objekta i projekat održavanja objekta, ako je primjenljivo) u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata.

Radi nabavke neophodne opreme i usluga strateški partner će u potpunosti izvršiti nabavku opreme, softverskih rješenja i usluga neophodnih za realizaciju strateškog projekta i njegovo puštanje u pogon.

U fazi izgradnje strateškog projekta strateški partner će biti odgovoran za izvođenje radova na izgradnji svih komponenti strateškog projekta, uključujući pripremne radove, izgradnju infrastrukture potrebne za priključenje na prenosni ili distributivni sistem, uključujući i proširenje kapaciteta prenosnog ili distributivnog sistema, postavljanje telekomunikacione infrastrukture potrebne za praćenje rada i upravljanje, izgradnju pristupnih puteva i ograđivanje izgrađene infrastrukture, kao i dobijanje upotrebne dozvole i licence za proizvodnju električne energije.

Upravljanje, održavanje i prenos znanja podrazumjeva da u periodu nakon izgradnje strateškog projekta, strateški partner dužan je da pruži uslugu upravljanja i održavanja strateškog projekta, kao i da u tom periodu izvrši prenos znanja u vezi sa upravljanjem i korišćenjem strateškog projekta.

Član 10

Obnovljivi izvori energije koji se mogu koristiti za proizvodnju električne energije kroz strateški projekat su:

- 1) solarna energija;
- 2) energija vjetra;
- 3) hidroenergija;
- 4) geotermalna energiju;
- 5) energija biomase;
- 6) deponijski gas;
- 7) energija talasa i mora;
- 8) gas iz postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda;
- 9) biogas.

Član 11

Javnim pozivom iz člana 3 ove uredbe određuje se vrsta skladišta energije, način proizvodnje i skladištenja, uslovi preuzimanja električne energije i drugi elementi od značaja za sprovođenje postupka izbora strateškog partnera.

Član 12

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/25-4499/3

Podgorica, 18. decembra 2025. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

2141.

Na osnovu člana 186 stav 3 Zakona o energetici („Službeni list CG”, broj 28/25), Vlada Crne Gore, na sjednici od 18. decembra 2025. godine, donijela je

**UREDBU
O IZMJENI UREDBE O SNABDIJEVANJU RANJIVIH KUPACA ELEKTRIČNE
ENERGIJE**

Član 1

U Uredbi o snabdijevanju ranjivih kupaca električne energije („Službeni list CG”, broj 67/25), član 3 mijenja se i glasi:

„Visina subvencije i granica mjesečne potrošnje

Član 3

Ranjivi kupci iz člana 2 stav 1 ove uredbe imaju pravo na subvenciju za utrošenu električnu energiju do 600 kWh.

Subvenicija iz stava 1 ovog člana odnosi se samo na dio mjesečnog računa koji se odnosi na aktivnu električnu energiju.

Ako ranjivi kupac iz stava 1 ovog člana ostvari mjesečnu potrošnju veću od 600 kWh, subvencija se ostvaruje za mjesečnu potrošnju u količini od 600 kWh.”

Stupanje na snagu

Član 2

Ova uredba objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”, a stupa na snagu 1. januara 2026. godine.

Broj: 11-011/25-4500/3

Podgorica, 18. decembra 2025. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

2142.

Na osnovu člana 7 stav 3 Zakona o kontroli državne pomoći („Službeni list CG”, broj 89/25) Vlada Crne Gore je 19. decembra 2025. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova, donijela

UREDBU O BLIŽIM USLOVIMA ZA DODJELU DRŽAVNE POMOĆI

Član 1

Ovom uredbom uređuju se bliži uslovi za dodjelu državne pomoći.

Član 2

Državna pomoć može se dodijeliti na osnovu šeme državne pomoći ili kao individualna državna pomoć.

Na državnu pomoć iz stava 1 ovog člana primjenjuju se i pravila utvrđena regulativama, odlukama, smjernicama i sopštenjima Evropske komisije, aktima Evropskog Savjeta i Evropskog Parlamenta, kao i praksom Evropskog suda, i to:

- 1) horizontalna pravila, naročito za:
 - a) istraživanje, razvoj i inovacije;
 - b) zaštitu životne sredine i energetske efikasnost;
 - c) mala i srednja preduzeća;
 - d) zapošljavanje;
 - e) usavršavanje i obuku zaposlenih;
 - f) kulturu i zaštitu kulturne baštine;
 - g) sport i razvoj sportske i rekreativne infrastrukture;
 - h) za razvoj lokalne infrastrukture;
 - i) sanacija i restrukturiranje privrednih društava u poteškoćama;
 - j) usluge od opšteg ekonomskog interesa;
- 2) regionalna pravila:
- 3) sektorska pravila, naročito za:
 - a) finansijski sektor;
 - b) saobraćaj (drumski, željeznički, pomorski, vazdušni i luke pomorskog saobraćaja);
 - c) čeličnu industriju;
 - d) brodogradnju;
 - e) energetiku;
 - f) medije i audiovizuelne djelatnosti;
 - g) javne radiodifuzne usluge;
 - h) poštanske usluge;
- 4) državne pomoći koje se dodjeljuju u formi posebnih instrumenata pomoći, naročito za:
 - a) garancije;
 - b) prodaju ili druge vidove raspolaganja državnom imovinom po povlašćenim uslovima;
 - c) osiguranje izvoznih kredita;
 - d) fiskalne mjere;
 - e) rizični kapital i druga kapitalna ulaganja, uključujući ulaganja države zajedno sa privatnim investitorima;
 - f) finansijske transfere privrednim društvima koja obavljaju djelatnost od javnog interesa;
 - g) zajmove i subvencionisane kredite;
 - h) davanje roba i usluga po povlašćenim uslovima;
 - i) mjere u okviru restrukturiranja, uključujući konverziju duga u kapital i otpise potraživanja kao i

j) druge oblike posebnih instrumenata pomoći koji su u skladu sa važećim propisima i pravilima o državnoj pomoći.

5) druga pravila za državne pomoći, a naročito za pomoć male vrijednosti (de minimis pomoć) i pomoć za sanciju štete uzrokovane prirodnim katastrofama, kriznim situacijama ili drugim događajima van uticaja učesnika na tržištu, a koje imaju značajan uticaj na ekonomske tokove, uključujući i privremene okvire koje utvrđuje Evropska komisija.

Listu pravila iz stava 2 ovog člana i njihov prevod na crnogorski jezik u „Službenom listu Crne Gore” objavljuje Ministarstvo finansija.

Član 3

Postupci započeti do dana stupanja na snagu ove uredbe okončaće se u skladu sa Uredbom o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Službeni list CG”, br. 13/08, 27/10, 34/11 i 16/14).

Član 4

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje da važi Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Službeni list CG”, br. 13/08, 27/10, 34/11 i 16/14).

Član 5

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/25-4632/2

Podgorica, 19. decembra 2025. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

2143.

Na osnovu čl. 18 i 23 i člana 24 stav 3 Zakona o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa („Službeni list CG”, br. 85/18, 3/23 i 141/25), Ministarstvo pravde donijelo je

**PRAVILNIK
O IZMJENI I DOPUNAMA PRAVILNIKA O NAČINU OVJERE POTPISA, RUKOPISA I
PREPISA**

Član 1

U Pravilniku o načinu ovjere potpisa, rukopisa i prepisa („Službeni list CG”, br. 19/19 i 38/23) poslije člana 5 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 5a

Odredbe člana 4a i člana 5 st. 1 i 2 ovog pravilnika primjenjuju se na elektronsku ovjeru elektronskog potpisa u postupku osnivanja i registracije privrednog društva, dijela privrednog društva i dijela stranog privrednog društva, kao i u postupku registracije promjena privrednih i drugih subjekata.

Izgled potvrde o elektronskoj ovjeri elektronskog potpisa u postupku osnivanja i registracije privrednog društva, dijela privrednog društva i dijela stranog privrednog društva, kao i u postupku registracije promjena privrednih i drugih subjekata dat je u prilogu koji je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 4a).

Štambilj za elektronsku ovjeru elektronskog potpisa u postupku osnivanja i registracije privrednog društva, dijela privrednog društva i dijela stranog privrednog društva, kao i u postupku registracije promjena privrednih i drugih subjekata je pravougaonog oblika dimenzija 165x150 mm.

Izgled štambilja iz stava 3 ovog člana dat je u prilogu koji je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 4b).”

Član 2

U članu 6 stav 1 poslije riječi „digitalnoj“ dodaju se zarez i riječi: „odnosno elektronskoj”.

Član 3

Poslije Priloga 4 koji je sastavni dio ovog pravilnika dodaju se dva nova priloga koji glase:

POTVRDA O ELEKTRONSKOJ OVJERI ELEKTRONSKOG POTPISA

(navesti ime i prezime i sjedište notara koji vrši elektronsku ovjeru potpisa)

Potvrđuje da je _____,
(ime i prezime, datum rođenja, adresa prebivališta lica na čiji se zahtjev vrši elektronska ovjera potpisa)
čiji je identitet utvrđen na osnovu _____,
(oznaka, broj i datum izdavanja dokumenta na osnovu kojeg je utvrđen njegov identitet)
elektronski dokument potpisao elektronskim potpisom/priznao potpis za svoj _____
(podaci iz certifikata za

Elektronski potpis, odnosno elektronski pečat, naziv kvalifikovanog davaoca elektronskih usluga povjerenja)

Imenovani je ovlašćen za zastupanje na osnovu _____.
(akt kojim je dato ovlašćenje za zastupanje)

Broj: OV _____

Ovjera izvršena dana _____ u _____ časova.

Taksa odnosno naknada za izvršenu ovjeru naplaćena je u iznosu od _____ eura.

OVJERU IZVRŠIO
(elektronski potpis ili elektronski pečat)

ŠTAMBILJ O ELEKTRONSKOJ OVJERI ELEKTRONSKOG POTPISA

(navesti ime i prezime i sjedište notara koji vrši elektronsku ovjeru potpisa)

Potvrđuje da je _____,
(ime i prezime, datum rođenja, adresa prebivališta lica na čiji se zahtjev vrši elektronska ovjera potpisa)
čiji je identitet utvrđen na osnovu _____,
(oznaka, broj i datum izdavanja dokumenta na osnovu kojeg je utvrđen njegov identitet)
elektronski dokument potpisao elektronskim potpisom/priznao potpis za svoj _____
(podaci iz certifikata za

Elektronski potpis, odnosno elektronski pečat, naziv kvalifikovanog davaoca elektronskih usluga povjerenja)

Imenovani je ovlašćen za zastupanje na osnovu _____.
(akt kojim je dato ovlašćenje za zastupanje)

Broj: OV _____

Ovjera izvršena dana _____ u _____ časova.

Taksa odnosno naknada za izvršenu ovjeru naplaćena je u iznosu od _____ eura.

OVJERU IZVRŠIO
(elektronski potpis ili elektronski pečat)

Član 4

Prilog 5 koji je sastavni dio ovog pravilnika mijenja se i glasi:

„Prilog 5

OBRAZAC UPISNIKA ZA OVJERU POTPISA, RUKOPISA I PREPISA

Redni broj	Datum ovjere	Podaci o licima čiji se potpis/rukopis/prepis ovjerava		Vrsta isprave i datum njenog sastavljanja ili izdavanja	Podaci o naplaćenju taksu	Podaci o digitalnoj/elektronskoj ovjeri	Napomena	Potpis ovlaštenog službenog lica suda ili organa lokalne uprave odnosno notara
		Ime i prezime, datum rođenja, adresa i potpis	Način utvrđivanja identiteta					
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Uputstvo za popunjavanje upisnika za ovjeru potpisa, rukopisa i prepisa

U kolonu broj 1 upisuje se redni broj pod kojim se vrši ovjera potpisa, rukopisa i prepisa.

U kolonu broj 2 upisuje se datum ovjere.

U kolonu broj 3 upisuje se ime i prezime, datum rođenja i adresa prebivališta, odnosno boravišta lica čiji se potpis, odnosno rukopis ovjerava, kao i lica na čiji se zahtjev vrši ovjera prepisa. Ispod navedenih podataka potpisuje se lice čiji se potpis, odnosno rukopis ovjerava, odnosno lice na čiji se zahtjev vrši ovjera prepisa.

U kolonu broj 4 upisuje se način na koji je utvrđen identitet podnosioca isprave koji ovjerava svoj potpis, rukopis ili prepis odnosno na čiji se zahtjev vrši ovjera prepisa, i to: broj lične karte, putne isprave ili drugog dokumenta sa fotografijom izdatog od nadležnog organa, naziv i sjedište organa koji je izdao ispravu ili dokument, odnosno naziv druge države ako isprava ili drugi dokument nijesu izdati u Crnoj Gori.

U kolonu broj 5 upisuje se vrsta javne ili druge isprave i datum njenog sastavljanja ili izdavanja.

U kolonu broj 6 upisuje se iznos naplaćene takse odnosno naknade ili osnov za oslobađanje od plaćanja takse.

U kolonu broj 7 upisuje se naznaka "DOP" ako se potpis digitalno ovjerava, „DOR” ako se rukopis digitalno ovjerava "DOPR" ako se prepis digitalno ovjerava, „EOP“ ako se elektronski ovjerava potpis, odnosno „EOPR“ ako se elektronski ovjerava prepis.

U kolonu broj 8 upisuju se podaci, i to: sa kojeg je prsta otisak stavljen umjesto potpisa, a kad se vrši ovjera potpisa ili rukopisa lica koje nije u mogućnosti da stavi otisak prsta na ispravu, koje ne zna da čita ili koje je slijepo, stavlja se jedna od zabilješki: "nije u mogućnosti da stavi otisak prsta" i razlozi za tu nemogućnost: "ne zna da čita" ili "slijep", kao i naznaka u koliko je primjeraka ovjeren potpis ili rukopis odnosno prepis javne ili druge isprave.

U kolonu broj 9 ovlašćeno službeno lice suda ili organa lokalne uprave, odnosno notar stavlja svoj potpis.

Kad prilikom ovjere pojedine rubrike u upisniku ne treba popuniti, prazne rubrike popunjavaju se kosom crtom (/).

Podaci iz zapisnika sačinjenog van službenih prostorija suda, organa lokalne uprave i kancelarije notara naknadno će se unijeti u upisnik.

Ako se ovjerava potpis više lica u prvu slobodnu kolonu upisuje se jedno lice, a zatim u svaku sljedeću svako naredno lice pod istim rednim brojem, s tim da se u kolonama 1, 2, 5 i 6 stavlja znak za ponavljanje "-II-" (ako je upis istovjetan). Ako se istovremeno ovjeravaju potpisi ili rukopisi jednog lica na više primjeraka jedne javne ili druge isprave u kolonama 1, 2, 3, 4, 5 i 6 stavlja se znak za ponavljanje „- II-“. Ako se ovjerava potpis više lica na jednoj javnoj ili drugoj ispravi u kolonama br. 1, 2 i 5 stavlja se znak za ponavljanje „-II-„.

Član 5

Ovaj pravilnik objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“, a stupa na snagu 1. januara 2026. godine.

Broj: 01-040/25-13092/1

Podgorica, 26. decembra 2025. godine

Ministar,
mr **Bojan Božović**, s.r.

2144.

Na osnovu člana 22 stav 5 Zakona o igrama na sreću („Službeni list CG”, broj 91/25), Ministarstvo finansija donijelo je

PRAVILNIK
O BLIŽEM NAČINU MJERENJA UDALJENOSTI OBJEKATA U KOJIMA SE
PRIREĐUJU LUTRIJSKE IGRE NA SREĆU I POSEBNE IGRE NA SREĆU OD
OBRAZOVNO-VASPITNIH USTANOVA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se bliži način mjerenja udaljenosti objekata u kojima se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću od obrazovno-vaspitnih ustanova.

Član 2

Izrazi upotrebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

1) **objekti u kojima se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću** su prostori koji ispunjavaju uslove propisane Zakonom o igrama na sreću (u daljem tekstu: zakon) i propisima donijetim na osnovu zakona u kojima se mogu održavati lutrijske igre odnosno igre na sreću u kazinima, igre klađenja (kladioničke igre) i igre na sreću na automatima;

2) **obrazovno – vaspitna ustanova** je ustanova osnovnog, srednjeg, umjetničkog obrazovanja, obrazovni i resursni centar i dom učenika u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast obrazovanja i vaspitanja;

3) **objekat obrazovno-vaspitarne ustanove** je arhitektonska i građevinska cjelina jednog ili više objekata namjenjenih organizovanju i izvođenju obrazovno-vaspitarne rada i procesa;

4) **objekat (zgrada) obrazovno-vaspitarne ustanove** obuhvata: glavnu školsku zgradu u kojoj se izvodi nastava, pomoćne zgrade koje služe funkciji obrazovno – vaspitarne djelatnosti (fiskulturne sale, radionice, laboratorije, biblioteke i sl.) i objekte domskog tipa koji su u sastavu ustanove;

5) **udaljenost vazdušnom linijom** je pravolinijska, horizontalna udaljenost između najbližeg ulaza u objekat za igre na sreću i najbliže spoljašnje tačke zida zgrade obrazovno – vaspitarne ustanove, izražena u metrima.

Član 3

Udaljenost između objekata u kojima se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću i obrazovno-vaspitarne ustanove utvrđuje se kao najkraća pravolinijska (vazdušna) linija između dvije tačke, i to:

- tačke A (objekat obrazovno – vaspitarne ustanove) - najbliže tačke spoljnog zida objekta (zgrade) obrazovno-vaspitarne ustanove, i

- tačke B (objekat u kojem se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću) - najbliža tačka ulaza u objekat u kojem se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću.

Član 4

Udaljenost objekata u kojima se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću utvrđuje se u odnosu na obrazovno - vaspitnu ustanovu koja je najbliža objektu za igre na sreću mjereno na način propisan članom 3 ovog pravilnika.

Član 5

Ako obrazovno – vaspitna ustanova ima više zgrada ili pomoćnih objekata u okviru ili odvojeno od iste ustanove koji su u funkciji obrazovanja (fiskulturne sale, radionice, laboratorije, biblioteke i slično) za utvrđivanje udaljenosti se uzima najbliža zgrada odnosno najbliži pomoćni objekat mjereno na način propisan članom 3 ovog pravilnika.

Član 6

Ako postoji više ulaza u objekat u kojem se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću, za utvrđivanje udaljenosti uzima se najbliži ulaz prema objektu obrazovno – vaspitne ustanove mjereno na način propisan članom 3 ovog pravilnika.

Član 7

Mjerenje udaljenosti između objekata u kojima se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću i obrazovno-vaspitne ustanove vrši se na terenu korišćenjem preciznih geodetskih instrumenata i softvera.

Član 8

Elaborat o udaljenosti objekta u kojima se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću od obrazovno-vaspitnih ustanova sadrži sledeće podatke:

- naslovnu stranu sa podacima o: nazivu priređivača i obrazovno – vaspitne ustanove najbliže objektu za igre na sreću, lokaciji objekta za igre na sreću i najbliže obrazovno – vaspitne ustanove (tačna adresa i katastarski podaci), geodetskoj organizaciji (naziv, adresa i sjedište, broj i datum licence, odgovornom geodeti (ime i prezime, broj i datum ovlašćenja za izvođenje određene vrste geodetskih radova), rezultatu mjerenja izraženom u metrima i datumu i mjestu izrade elaborata;

- tekstualni opis načina utvrđivanja i mjerenja udaljenosti i korišćenih podloga;
- koordinate tačaka sa preciznošću od 1 m;
- tehničke podatke o opremi i metodologiji mjerenja, datum mjerenja;
- grafički prikaz jasno označenih tačaka mjerenja na orto-foto podlozi i katastarskom planu, sa obilježenim položajem objekta i ustanove i naznačenom najkraćom linijom mjerenja;
- izjavu ovlašćenog ili odgovornog geodete o ispunjenosti ili neispunjenosti uslova u pogledu minimalne udaljenosti objekta u kojima se priređuju lutrijske igre na sreću i posebne igre na sreću od obrazovno-vaspitnih ustanova sa utvrđenim rezultatom mjerenja izraženim u metrima;
- potpis odgovornog geodete;
- pečat geodetske organizacije.

Član 9

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 14-040/25-39057/4

Podgorica, 23. decembra 2025. godine

Ministar,
Novica Vuković, s.r.

2145.

Na osnovu člana 55 stav 8 i člana 57 stav 13 Zakona o igrama na sreću („Službeni list CG”, broj 91/25), Ministarstvo finansija donijelo je

**PRAVILNIK
O BLIŽIM PROSTORNIM I TEHNIČKIM USLOVIMA ZA AUTOMAT KLUB I
PRIREĐIVANJE IGARA NA SREĆU NA AUTOMATIMA**

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži prostorni i tehnički uslovi za priređivanje igara na sreću za automat klub i priređivanje igara na sreću na automatima.

Član 2

Poslovnica automat kluba u kojoj se priređuju igre na sreću na automatima treba da bude opremljena na način da posjeduje:

1) informacioni sistem za primanje uplata koji je u stalnoj vezi sa sistemom nadzora organa uprave;

2) prostor na kome su istaknuta pravila igre;

3) aparat za zaštitu od požara.

Priređivač treba da obezbijedi neprekidan video nadzor ulaza-izlaza iz automat kluba.

Priređivač na ulazu u automat klub treba da istekne kopiju odobrenja za rad priređivača i rješenje organa uprave za otvaranje automat kluba.

Član 3

Obavljanje tehničkog pregleda i utvrđivanje ispunjenosti tehničkih uslova opreme i automata za igre na sreću vrši ovlašćeno pravno lice u skladu sa zakonom.

Postupak za dodjelu ovlašćenja i izbor pravnog lica za obavljanje tehničkog pregleda vrši organ uprave nadležan za igre na sreću na osnovu javnog poziva.

Ovlašćenje za obavljanje tehničkog pregleda i utvrđivanje ispunjenosti tehničkih uslova opreme i automata za igre na sreću može dobiti pravno lice koje ne priređuje igre na sreću i ne iznajmljuje opremu i automate za igre na sreću, a ispunjava uslove utvrđene ovim pravilnikom.

Pravno lice iz stava 1 ovog člana podnosi prijavu organu uprave na osnovu javnog poziva pri čemu treba da priloži:

1) rješenje o upisu u Centralni registar privrednog suda sa svim priložima i promjenama;

2) potvrdu o dodjeli PIB-a;

3) dokaz o posjedovanju opreme za obavljanje tehničkog pregleda opreme i automata za igre na sreću;

4) potvrdu o stručnoj osposobljenosti zaposlenih lica za obavljanje tehničkog pregleda, uz uslov da je najmanje jedno zaposleno lice inženjer elektrotehnike sa najmanje VI nivoom kvalifikacije obrazovanja.

Pravno lice koje dobije ovlašćenje za obavljanje tehničkog pregleda opreme i automata za igre na sreću, treba da:

1) stručno obavlja tehnički pregled;

2) blagovremeno obavlja tehnički pregled;

3) saraduje sa nadležnim organom za igre na sreću i ostalim ovlašćenim licima.

Pravnom licu kome je dato ovlašćenje iz stava 2 ovog člana, oduzeće se ovlašćenje od strane organa uprave ako prestane da ispunjava uslove za obavljanje poslova propisanih ovim pravilnikom.

Član 4

Priređivač treba da obezbijedi:

1) tehničke preduslove za omogućavanje primjene jedinstvenog, zaštićenog softvera koji će biti u ON-LINE vezi sa centralnom bazom podataka;

2) zaštitu sopstvene računarske opreme od neovlašćene i nepravilne upotrebe, promjene podataka u bazi podataka, promjene softvera, njegovog rastavljanja i ponovnog sastavljanja i drugih promjena režima rada koje bi mogle dovesti do pogrešnog ili netačnog funkcionisanja softvera;

3) antivirusnu zaštitu podataka;

4) primjenu jedinstvenog softverskog sistema koji će biti u ON-LINE vezi i baziran na sopstvenoj centralnoj bazi podataka koja se nalazi na teritoriji Crne Gore, a softverski sistem mora da omogući nesmetanu i neprekidnu evidenciju, upis u sopstvenu centralnu bazu podataka svih uplata i svih isplata, storniranja i svih drugih vezanih i potrebnih događaja u realnom vremenu;

5) da ne dođe do pogrešnog ili netačnog funkcionisanja softvera na način koji bi doveo do netačnog prikazivanja podataka iz njegovog softverskog sistema;

6) vezu sa sistemom nadzora nadležnog organa koja se sastoji od jedne javne (statičke) IP adrese i odgovarajućeg internet komunikacionog linka u sjedištu priređivača, kao i brzinu internet konekcije koja treba da zadovolji slanje podataka u realnom vremenu.

ON-LINE sistem priređivača treba da omogući automatski unos i čuvanje svih uplata, odnosno isplata, sva redovna, vanredna punjenja i pražnjenja automata sa popisom stanja na broјčanicima.

Priređivač treba da koristi softver za ON-LINE nadzor koji je odobrio nadležni organ.

Svaka promjena softverskog sistema ili druga promjena režima rada dokumentovano se prijavljuje organu uprave.

U slučaju prekida veze priređivač treba da obezbijedi skladištenje podataka od trenutka prekida veze do trenutka uspostavljanja veze i da te podatke dostavi nadležnom organu bez odlaganja, nakon uspostavljanja veze.

Priređivač, organu uprave, u cilju priključivanja u ON-LINE nadzor, dostavlja sljedeće podatke i dokumentaciju:

1) ugovor sa dobavljačem ili pisana potvrda od dobavljača internet usluga u Crnoj Gori o zakupu jedne statičke IP adrese i odgovarajućeg komunikacionog linka u sjedištu priređivača sa odgovarajućim garantovanim protokom podataka;

2) izjavu kojom potvrđuje da je obezbijedio prikupljanje, integritet, tačnost, sveobuhvatnost i pravovremenost prenijetih podataka iz svog softverskog sistema u nadzorni sistem.

Postupak priključenja na sistem nadzora nadležnog organa mora obuhvatiti uspješan upis podataka koji su predmet nadzora, što će biti zapisnički konstatovano od strane organa uprave.

Uređaji i sistemi za priređivanje igara na automatima koji su zasnovani na virtualnim slučajnim događajima treba da slučajne događaje generišu putem sertifikovanih softverskih ili hardverskih generatora slučajnih događaja, za svaku igru pojedinačno.

Član 5

Priređivač treba da za automate obezbijedi prostorne uslove koji ne mogu biti manji od 3 m² po igračkom mjestu.

Član 6

Automati za igre na sreću i elektronski rulet treba da podržavaju SAS (Slot Accounting System) protokol.

Priređivač treba da obezbijedi neprekidno praćenje svih događaja putem SAS protokola na nivou pojedinačnog automat kluba.

Član 7

Na vidnom mjestu u automat klubu treba da bude istaknuto pisano uputstvo za postupanje u slučaju požara (plan evakuacije).

Ugradnja i održavanje tehničkih sistema zaštite u automat klubu (video nadzor, protivprovalni sistem i drugo) vrši se u skladu sa posebnim propisima.

Član 8

Danom početka primjene ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o bližim prostornim i tehničkim uslovima za automat klub i obrascima izvještaja o radu i popisu stanja brojčanika („Službeni list RCG”, broj 10/05 i „Službeni list CG”, br. 14/13, 50/16 i 106/24).

Član 9

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 14/2-03-424/25-42669/3

Podgorica, 26. decembra 2025. godine

Ministar,
Novica Vuković, s.r.

2146.

Na osnovu člana 133g stav 14 Zakona o unutrašnjim poslovima („Službeni list CG”, br. 70/21, 123/21, 3/23 i 84/24), Ministarstvo unutrašnjih poslova donijelo je

P R A V I L N I K
O IZMJENAMA PRAVILNIKA O SPROVOĐENJU POSEBNOG POSTUPKA ZAPOŠLJAVANJA POLICIJSKIH
SLUŽBENIKA

Član 1

U Pravilniku o sprovođenju posebnog postupka zapošljavanja policijskih službenika („Službeni list CG”, broj 2/25) u članu 4 stav 1 alineja 1 riječi: "radnog mjesta" zamjenjuju se riječima: „policijskog zvanja”.

U alineji 5 riječi: „i upitniku o imovini i prihodima” brišu se.

Na kraju alineje 7 tačka - zarez se briše i dodaju riječi: „koji ispunjavaju uslove javnog poziva;”.

Član 2

U članu 5 stav 2 alineja 1 riječi: „radnog mjesta” zamjenjuju se riječima: „policijskog zvanja”.

U alineji 5 riječi: „i popunjenom upitniku o imovini i prihodima na propisanom obrascu,” brišu se.

U stavu 3 riječi: „i upitnika” brišu se.

Stav 6 mijenja se i glasi:

„Obrazac prijave iz stava 1 ovog člana (Obrazac) sastavni je dio ovog pravilnika.”

Član 3

U članu 12 stav 2 briše se.

Stav 3 mijenja se i glasi:

„Provjera integriteta i profesionalnih kompetencija kandidata sprovodi se putem pisanog testiranja i usmenog intervjua.”

U stavu 8 riječi: „stava 7” zamjenjuju se riječima: „stava 6”.

Stav 9 briše se

U stavu 10 riječi: „najmanje 75%” zamjenjuju se riječima: „najmanje 70%”.

Stav 11 briše se.

Dosadašnji st. 3 do 10 postaju st. 2 do 8, a stav 12 postaje stav 9.

Član 4

U članu 14 stav 3 riječi: „najmanje 75%” zamjenjuju se riječima: „najmanje 70%”.

Stav 4 briše se.

Član 5

U članu 19 stav 2 mijenja se i glasi:

„Praktični dio pisanog testa podrazumijeva izradu tri zadatka koji se odnose na rješavanje problema, odnosno zadatka iz oblasti rada u koju spadaju poslovi koji će se vršiti u policijskom zvanju.”

Član 6

U članu 21 stav 2 riječi: „zvanju policajac,” zamjenjuju se riječima: „policijskom zvanju,”.

Član 7

Obrazac 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika mijenja i glasi:

Prijava
na javni poziv za sprovođenje posebnog postupka zapošljavanja policijskih službenika

Naziv organizacione jedinice za čije potrebe se objavljuje javni poziv i mjesto rada	
Broj javnog poziva i datum objave:	
Naziv policijskog zvanja:	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
LIČNI PODACI KANDIDATA	
Ime i prezime:	
Datum i mjesto rođenja:	
Broj telefona i adresa:	

DOKUMENTACIJA KOJU DOSTAVLJA KANDIDAT

Redni broj	Naziv dokumenta	Institucija koja je izdala dokument	Broj dokumenta	Datum izdavanja dokumenta
1.	Fotokopija biometrijske lične karte			
2.	Diploma ili uvjerenje o završenom nivou kvalifikacije i vrsti obrazovanja (rješenje o priznavanju inostrane obrazovne isprave i izjednačavanju kvalifikacija, ako ste obrazovanje stekli van Crne Gore)			
3.	Uvjerenje o položenom stručnom ispitu za rad u državnim organima			
4.	Uvjerenje o položenom drugom stručnom ispitu (stručni ispit za rad na poslovima javnih nabavki; diplomatsko-konzularni ispit; drugi stručni ispit u državnim organima u oblasti carinskih poslova; ispit za unutrašnjeg revizora; ili neki drugi ispit)			
5.	Vozačka dozvola za upravljanje motornim vozilom B kategorije			
6.	Uvjerenje ili potvrda o radnom iskustvu			
7.	Uvjerenje ili potvrda o radnom iskustvu			
8.	Uvjerenje ili potvrda o radnom iskustvu			
9.	Druga uvjerenja i sertifikati ¹			
10.				
11.				
12.				

¹ U obrascu je potrebno navesti uvjerenja ili sertifikate, kao i ostala dokumenta koja kandidat prilaže uz prijavu na javni poziv

13.				
14.				
15.				
16.				

Datum prijave: _____

Podnosilac²: _____

² Kandidat potpisom na obrascu potvrđuje da je izvršio dostavljanje navedenih dokumenata Ministarstvu unutrašnjih poslova

Član 8

Obrazac 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika briše se.

Član 9

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

01 Broj: 040/25-66954/2

Podgorica, 29. decembra 2025. godine

Ministar

Danilo Šaranović, s.r.

2147.

Odluka Ustavnog suda Crne Gore kojom se: odbija predlog za utvrđivanje neustavnosti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službeni list Crne Gore”, broj 76/20); ne prihvataju inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 15, člana 194 stav 4, člana 329 stav 4, člana 330a st. 1 i 3, čl. 340 i 341 i člana 449a Zakona o parničnom postupku („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 22/04 i 76/06 i „Službeni list Crne Gore”, br. 48/15, 51/17, 34/19 i 76/20) i odbacuje zahtjev za obustavu izvršenja pojedinačnih akta i radnji preduzetih na osnovu odredbe člana 449a Zakona o parničnom postupku iz tačke II izreke ovog rješenja.

Ustavni sud Crne Gore, u sastavu: predsjednica Snežana Armenko i sudije - Desanka Lopičić, Faruk Resulbegović i Momirka Tešić, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 1 Ustava Crne Gore, člana 48 tačka 9, člana 49 tač. 2 i 5 i člana 60 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 11/15 i 92/25), na sjednici od 15. oktobra 2025. godine, donio je

ODLUKU

I ODBIJA SE predlog za utvrđivanje neustavnosti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službeni list Crne Gore”, broj 76/20).

i

RJEŠENJE

II NE PRIHVATAJU SE inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 15, člana 194 stav 4, člana 329 stav 4, člana 330a st. 1 i 3, čl. 340 i 341 i člana 449a Zakona o parničnom postupku („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 22/04 i 76/06 i „Službeni list Crne Gore”, br. 48/15, 51/17, 34/19 i 76/20).

III ODBACUJE SE zahtjev za obustavu izvršenja pojedinačnih akta i radnji preduzetih na osnovu odredbe člana 449a Zakona o parničnom postupku iz tačke II izreke ovog rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

11. Predlogom pet poslanika u Skupštini Crne Gore (Slaven Radunović, Boris Bogdanović, Branko Radulović, Dragan Ivanović i Miloš Konatar) pokrenut je postupak za ocjenu ustavnosti Zakona, označenog u tački I izreke.

1.1. U predlogu, ustavnosudske oznake U-I br. 4/21, pored ostalog, navedeno je:

„(...) Sjednica Skupštine Crne Gore koja je sazvana za 23. jun 2020. godine, sa početkom u 11 sati, a na kojoj je donesen osporeni zakon: započeta je bez kvoruma, odnosno bez fizičke prisutnosti, na sjednici, većine ukupnog broja poslanika; pristupilo se odlučivanju o osporenom zakonu, a da na sjednici nije postojao kvorum, odnosno nije postojala fizička prisutnost većine ukupnog broja poslanika za odlučivanje o osporenom zakonu.

Za postojanje kvoruma na navedenoj sjednici Skupštine Crne Gore, u sali za održavanje sjednice bilo je neophodno fizičko prisustvo većine od ukupnog broja poslanika, odnosno najmanje 41 poslanik od 81 poslanika.

Predsjednik Skupštine otvorio je sazvanu sjednicu, a da nije utvrdio postojanje kvoruma, pri čemu se, u plenarnoj sali nalazilo ukupno 12 poslanika.

Kod nesporne činjenice da je u sali bilo prisutno 12 poslanika, jasno je da nije postojao kvorum za početak sjednice.

U konkretnom slučaju, nije postupljeno po proceduri propisanoj Poslovnikom Skupštine, te je osporeni zakon donesen na sjednici za čiji početak rada nije postojao kvorum. Podatak da li je na sjednici prisutna većina ukupnog broja poslanika predsjednik Skupštine nije utvrdio, iako je to u svemu saglasno članu 90 Poslovnika bio dužan da učini.

Nadalje, prilikom odlučivanja o osporenom zakonu, dana 16. jula 2020. godine, u Plenarnoj sali bilo je prisutno 17 poslanika od ukupno 81 poslanika.

Poslanici u Plenarnoj sali o predlogu osporenog zakona izjašnjavali su se dizanjem ruke.

Nakon istog, o predlogu osporenog zakona, online glasanjem, dizanjem ruke, glasalo je 16 poslanika, koji su se nalazili u Plavoj sali zgrade Skupštine, da bi, zatim, na isti način, o predlogu osporenog zakona, glasalo 10 poslanika, koji su se nalazili u Plavom salonu.

Nakon, na gore navedeni način završenog glasanja, predsjednik Skupštine je objedinio rezultate glasanja poslanika koji su glasali u sali u kojoj se održavala sjednica Skupštine, sa glasovima poslanika koji su online glasali van sale u kojoj se održavala sjednica i objavio rezultate glasanja o osporenom zakonu.

Poslovnikom Skupštine Crne Gore uređeno je pitanje načina rada Skupštine.

Odredbama člana 111 st. 1 Poslovnika propisano je da Skupština odlučuje glasanjem poslanika u skladu sa Ustavom, zakonom i ovim Poslovnikom.

Odlukom Skupštine Crne Gore o dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore („Sl. list CG”, br. 112/20), koja je stupila na snagu 24. novembra 2020. godine, uređeno je pitanje organizacije i rada Skupštine u situaciji izazvanoj epidemijom zarazne bolesti Covid-19. Naznačenom odlukom, pored ostalog, propisano je: da poslanik kojem je, usljed primjene mjere zaštite stanovništva od zaraznih bolesti u vanrednoj situaciji izazvanoj epidemijom Covid-19, ograničena sloboda kretanja od strane nadležnog organa, može odlučivati na sjednici Skupštine i njenih radnih tijela van sjedišta Skupštine (u daljem tekstu: sjednica na daljinu) putem bezbjedne informacionokomunikacione tehnologije; te da je u tom slučaju poslanik dužan najkasnije do početka zakazane sjednice ili nastavka prekinute sjednice obavijestiti predsjednika Skupštine, odnosno predsjednika radnog tijela, u pisanoj ili elektronskoj formi (e-mail), o postojanju razloga za učestvovanje u radu sjednice na daljinu (mjere izolacije).

Sve do stupanja na snagu gore navedene odluke nije postojala na Poslovniku Skupštine zasnovana mogućnost da poslanik može učestvovati u radu i odlučivati na sjednici Skupštine van Plenarne sale u kojoj se održava sjednica, niti da može učestvovati u radu i odlučivati na sjednici radnog tijela Skupštine van prostorije u kojoj se sjednica radnog tijela održava.

Zbog svega navedenog, i prilikom odlučivanja o predlogu osporenog zakona, predsjednik Skupštine je prekršio odredbe Poslovnika i na gore navedeni način, koji Poslovnik nije omogućavao, utvrdio rezultate glasanja o predlogu osporenog zakona iako se u Plenarnoj sali u kojoj se održavala sjednica nalazilo 17 poslanika, pa, samim tim, nije ni postojao kvorum za odlučivanje o osporenom zakonu.

Iz svega navedenog i nesporno utvrđenog činjeničnog stanja jasno proizilazi: da na sjednici Skupštine na kojoj je donesen osporeni zakon nije postojao kvorum za početak sjednice i nije postojao kvorum za odlučivanje o predlogu osporenog zakona, jer na predmetnoj sjednici Skupštine, u Plenarnoj sali u kojoj se održavala sjednica Skupštine, nije bilo prisutno više od polovine ukupnog broja poslanika.

Saglasno odredbama člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština odlučuje većinom glasova prisutnih poslanika na sjednici na kojoj prisustvuje više od polovine svih poslanika, ako Ustavom nije drugačije određeno, dok je, saglasno stavu 2 istog člana Ustava za donošenje osporenog zakona bila potrebna većina glasova svih poslanika.

Osporeni zakon nije donesen na način predviđen članom 91 st. 1 i 2 Ustava, jer na sjednici Skupštine prilikom odlučivanja o predlogu ovog zakona nije prisustvovalo više od polovine ukupnog broja poslanika.

Zbog svega navedenog, osporeni zakon nije saglasan sa Ustavom Crne Gore.

Saglasno naznačenom, predlažemo da Ustavni sud Crne Gore po podnesenom predlogu donese Odluku kojom će utvrditi da osporeni Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Sl. list CG”, broj 76/20) nije u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore i da prestaje da važi danom objavljivanja odluke Ustavnog suda u „Službenom listu Crne Gore”.

1.2. Skupština Crne Gore nije dostavila odgovor na navode sadržane u predlogu U-I br. 4/21.

1.3. Vlada Crne Gore nije dostavila mišljenje o navodima sadržanim u predlogu U-I br. 4/21.

2. Danilo Radulović i Srđan Žarić, advokati iz Podgorice, Slobodanka Miletić i Radoje Kandić, advokati iz Nikšića, podnijeli su inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 449a Zakona, označenog u tački II izreke.

2.1. U inicijativi Danila Radulovića, ustavnosudske oznake U-I br. 22/19, pored ostalog, navedeno je:

”(...) Ovakvo zakonsko rješenje je očigledno u suprotnosti sa Ustavom Crne Gore, konkretno članovima 8, 17, 19, 20, 21 i 32 kojima je jasno zajemčeno jednako pravo svih na zaštitu svojih prava i sloboda, kao i sa osnovnim principima ekonomskog uređenja, eksplicitno navedenim u članovima 139 i 140.

Odlučujući o naknadi troškova prilikom vođenja sudskog postupka na ovaj način, bez precizno i jasno određenih kriterijuma, ostavlja se sudiji da vrednuje nečiji rad, shodno svom znanju i iskustvu, kao i ličnoj procjeni. Kako se isto razlikuje od osobe do osobe, evidentno je da ovakvo postupanje predstavlja pravni i logički nonsens koji vodi neujednačenoj praksi i konstantnom ugrožavanju prava svih na rad koji je plaćen. (...)

Akcentujemo riječ svako, jer član 449a ZPP-a, nedvojbeno isključuje pristup sudu u cilju sopstvene zaštite svima i vodi jednoj selektivnoj pravdi. Sve navedeno kao neotklonjiva štetna posljedica proističe iz činjenice da su sporovi male vrijednosti sporovi čiji iznos ne prelazi 1.000 eura, dok je prosječna plata u Crnoj Gori skoro duplo manja.

Obzirom na ovakvu situaciju, do stupanja na snagu izmjena ZPP-a u navedenom pravcu, advokati su, nerijetko, besplatno zastupali klijente u sporovima u čiji su uspjeh vjerovali, a onda po dobijenoj presudi, u korist onoga ko ga je opunomoćio, sopstvene troškove naplaćivali od suprotne strane. Međutim, kako je sada pobijanom normom propisano, lako se može desiti i da se troškovi ne dosude uopšte, te je teško se nadati da će neko dovesti sopstvenu egzistenciju u rizik radeći bez naknade, a još teže da će neko sa prosječnom platom od oko 500 eura, pokrenuti postupak čija je vrijednost npr. jednaka polovini visine njegove zarade.

Neophodno je da zakon bude u funkciji zaštite svih građana, a ta funkcija nije ostvarena ako se ne gleda i perspektiva advokata i čovjeka prosječne zarade u Crnoj Gori, kakvi su i najbrojniji. (...)

Do sada je za mala preduzeća i „običnog” čovjeka sa prosječnim primanjima bila omogućena pravna zaštita, jer su advokati pristajali da besplatno vode postupak, jer vjeruju u uspjeh u sporu i svoj rad bi naplaćivali od dužnika. Sada, kad postoji mogućnost da sud ne prima troškove postupka iako je strana uspjela u sporu, ni jedan advokat neće prihvatiti rizik da zavisi od „raspoloženja” sudije, hoće li ili neće dosuditi troškove strani koja je uspjela u sporu.

Posebno toksičan, da ne kažemo laički, djeluje dio člana koji kaže ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva. Naše pitanje glasi, koji su parametri da bi bilo koji sudija odlučio što su srazmjerni a što nesrazmjerni troškovi? (...)

Zakonodavac, očigledno nemajući ama baš nikakva iskustva u praksi, zaboravlja da potencijalno „gomilanje troškova postupka” (čije je sprječavanje, valjda bilo cilj ove izmjene) ne proizvodi tužilac, već tuženi! Izbjegavanjem prijema pošte, odsustvom sa ročišta, predlaganjem dokaza samo kako bi se postupak prolongirao.

Članom 8 Ustava Crne Gore zabranjen je svaki vid posredne i neposredne diskriminacije, po bilo kom osnovu, a iz gore izloženog vidimo da bi imovno stanje bilo jasan osnov separacije u pogledu pristupa sudu.

Osim zabrana u odnosu na diskriminaciju i prava koja se odnose na zaštitu pred sudom, te trajne pravne nesigurnosti, rješenje sadržano u članu 449a ZPP-a, zadire u ekonomsku sferu ugrožavajući je i to ne samo u odnosu na već rečeno — pravo na plaćeni rad.

Naime, član 139 krovnog akta naše države navodi da: Ekonomsko uređenje zasniva se na slobodnom i otvorenom tržištu, slobodi preduzetništva i konkurencije, samostalnosti privrednih subjekata i njihovoj odgovornosti za preuzete obaveze u pravnom prometu, zaštiti i ravnopravnosti svih oblika svojine.

Stav 3 člana 140 izričito zabranjuje narušavanje i ograničavanje slobodne konkurencije i podsticanje neravnopravnog, monopolskog ili dominantnog položaja na tržištu.

Tvorci izmjena ZPP – a nijesu imali u vidu ove članove budući da kod nas postoji veliki broj „malih“ preduzeća i fizičkih lica, čija potraživanja, iznose ispod 1.000 eura, te su ona ostala u potpunosti nezaštićena. Budući da sprovođenjem trenutno važećeg ZPP-a, nijesu u mogućnosti da sudski primoraju tuženog da plati njihove usluge iz razloga nesrazmjernosti sudskih troškova i iznosa potraživanja, stvara se situacija neloyalne konkurencije na tržištu u kojoj će samo velike firme moći da posluju, dok će sve „sitnije“ biti prinuđene da prestanu sa radom, čime će se nesumnjivo doći do monopola.

Na osnovu svega navedenog, predložemo da Ustavni sud utvrdi da osporeni opšti akt — Zakon o parničnom postupku, objavljen u "Sl. listu CG", br. 34/2019 i 42/2019, odnosno član 449a nije u saglasnosti s Ustavom, opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim međunarodnim ugovorom i zakonom i da nas obavijesti o sjednici istog kako bismo prisustvovali raspravi.

Takođe, predlažemo da se do donošenja konačne odluke od strane Ustavnog suda Crne Gore, HITNO obustavi izvršenje pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu člana 449a ZPP-a čija se ustavnost i/ili zakonitost ocjenjuje. (...)"

2.2. Skupština Crne Gore nije dostavila odgovor na navode sadržane u inicijativi U-I br. 22/19.

2.3. U mišljenju Vlade Crne Gore o navodima sadržanim u inicijativi U-I br. 22/19, pored ostalog, navedeno je:

„(...)Osporenim članom 449a Zakona o parničnom postupku propisano je da u postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka.

Osporeni član je dodat Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službeni list CG”, broj 34/19) radi usklađivanja Zakona o parničnom postupku sa Regulativom Evropske unije o uvođenju evropskog postupka za sporove male vrijednosti broj 861/2007 od 11.07.2007. godine, koja se odnosi na sporove sa međunarodnim elementom, a kojom je, u članu 16, propisano da stranka koja nije uspjela u postupku snosi troškove postupka, ali da sud ne dosuđuje troškove stranci koja uspije u sporu ako su ti troškovi neopravdani li nesrazmjerni sa tužbenim zahtjevom. Osnovni cilj navedene odredbe Regulative je postizanje jednakosti stranaka u sporu, odnosno da se prekomjerno ne optereti stranka koja izgubi spor male vrijednosti, s obzirom da se radi o jednostavnim sporovima. Radi postizanja istog cilja u našem pravnom sistemu osporenom odredbom je izvršeno usklađivanje Zakona o parničnom postupku sa članom 16 Regulative, s tim što je osporenom odredbom ostavljena mogućnost sudu da, zavisno od okolnosti konkretnog slučaja, u cjelini ili djelimično odbije zahtjev za naknadu troškova. U postupku donošenja navedenog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, Evropska komisija je dala pozitivno mišljenje i na član 449a ovog zakona.

Osporenim rješenjem ne povređuje se ustavno načelo zabrane diskriminacije, jer se princip nediskriminacije ne odnosi samo na jednak tretman jednakih slučajeva, nego i na supstantivnu jednakost, nejednak tretman nejednakih slučajeva u proporciji sa njihovom nejednakošću. Ustavom zajamčena jednakost svih pred zakonom podrazumijeva jednakost prava i obaveza u istovjetnom pravnom položaju. Konkretno, stranke u sporovima male vrijednosti, osporenom odredbom, ni u kom slučaju nijesu dovedene u nejednak položaj. Naime, u sporovima male vrijednosti, ako troškovi postupka znatno premašuju vrijednost predmeta spora, ne može se govoriti o jednakosti u istovjetnom pravnom položaju. S tim u vezi, na strankama je i odgovornost da li će u slučajevima neznatne vrijednosti spora angažovati punomoćnika i na taj način prouzrokovati troškove koji su nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva, odnosno troškove koji nijesu bili potrebni za vođenje postupka. Pri tome, treba naglasiti da stranke imaju mogućnost rješavanja spora i alternativnim metodama rješavanja spora (medijacija i druge metode alternativnog rješavanja spora), koje podrazumijevaju vansudsko rješavanje spora i kojima se izbjegavaju nepotrebni i nesrazmjerni troškovi, a istovremeno štite prava i interesi stranaka.

Naime, propisivanje da u postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, predstavlja rješenje koje je proizašlo iz zahtjeva

prakse, odnosno dugogodišnjih i učestalih primjera vođenja sudskih postupaka zbog sudskih troškova, kako to djelimično identifikuje i podnosilac inicijative, te izigravanja niza zakonskih normi koje su obezbjeđivale naknadu troškova za svaku radnju koja je od strane kvalifikovanog punomoćnika preduzeta u parničnom postupku, apsolutno ne uzimajući u obzir visinu tužbenog zahtjeva, troškove koji nastaju za sudsku administraciju, kao i krovno načelo ekonomičnosti sudskog postupka.

Takođe, predmetnim rješenjem nije povrijeđen ni korpus prava iz čl. 19, 20, 21 i 32 Ustava, jer pokretanje postupka za zaštitu prava u sporovima male vrijednosti nije ni u kom slučaju uskraćeno strankama, a nije im uskraćeno ni pravo na pravni lijek, o čemu u konkretnom slučaju i nije riječ, te, u konačnom, ni pravo na pravnu pomoć, jer je stranka slobodna da angažuje punomoćnika koji će joj za potrebe postupka pred sudom pružiti stručnu pomoć.

Osporenim rješenjem nije narušena niti ograničena sloboda konkurencije, niti isto podstiče neravnopravan, monopolski ili dominantan položaj na tržištu iz čl. 139 i 140 stav 3 Ustava, već naprotiv. Ovakvo rješenje će pozitivno uticati na pravna lica kao stranke u sporovima male vrijednosti, jer isto onemogućava njihovo bespotrebno opterećenje troškovima postupka u slučaju kada su isti očigledno nesrazmjerni sa tužbenim zahtjevom.

Na osnovu navedenog, Vlada predlaže Ustavnom sudu Crne Gore da ne prihvati Inicijativu za ocjenu ustavnosti člana 449a Zakona o parničnom postupku, koju je podnio Danilo Radulović, advokat iz Podgorice.”

3. U inicijativi Srđana Žarića, ustavnosudske oznake U-I br. 10/20, pored ostalog, navedeno je:

“(…) Sporne odredbe nijesu u skladu s odredbama člana 1 stav 2 Ustava Crne Gore, kojima je, između ostalog, deklarirano da je Crna Gora država zasnovana na vladavini prava. A vladavina prava, između ostalog, podrazumijeva jedinstvo pravnog poretka, predvidljivost i izvjesnost značenja i primjene norme, kao i odsustvo arbitrarnosti u primjeni (pravna sigurnost). Takođe, nove procesne odredbe o troškovima u postupcima male vrijednosti suprotne su pravu na pravično sudenje iz člana 32 Ustava i člana 6 Konvencije o osnovnim ljudskim pravima i slobodama, konkretnije - njima se povređuje pravo na pristup sudu. Zatim, izmjenama se znatno ometa ostvarivanje prava na pravnu pomoć iz člana 21 Ustava, kao i pravo svojine iz člana 58 Ustava i Protokola 1 uz Konvenciju o osnovnim ljudskim pravima i slobodama.

Zakon o parničnom postupku, u članovima 149-165, detaljno uređuje materiju koja se tiče troškova parničnog postupka, u načelu i u izuzecima. Parnične troškove sačinjavaju izdaci učinjeni u toku ili povodom postupka (troškovi vještačenja, tumača, sudske takse...), a oni podrazumijevaju i nagradu za rad advokata (član 149). Zakon ustanovljava princip da je parnična stranka koja izgubi parnicu dužna protivnoj stranki i njenom umješaču naknaditi troškove, dok se za slučaj djelimičnog uspjeha određuje da svaka stranka snosi svoje troškove spora ili da jedna stranka naknadi drugoj i umješaču srazmjeran dio troškova (član 152). Prilikom odlučivanja o naknadi troškova, sud uzima u obzir samo one troškove koji su bili potrebni za vođenje parnice, ocjenjujući brižljivo sve okolnosti, a nagrade i naknade advokata odmjeravaju se po važećoj tarifi (član 153). Stranka koja svojim radnjama prouzrokuje troškove dužna ih je naknaditi protivnoj stranci bez obzira na ishod spora (član 150 i 154).

Postoje i druge odredbe ZPP-a koje na više ili manje neposredan način utiču na troškove postupka (uglavnom na njihovo smanjenje), kao što su: povlačenje tužbe (član 194), odricanje od tužbenog zahtjeva (član 338), priznanje tužbenog zahtjeva (član 337), sudsko poravnanje (član 322-328). Sama činjenica da je postupak male vrijednosti sumarne prirode u odnosu na opšti parnični postupak posredno utiče da troškovi postupka budu niži u odnosu na opšti postupak.

Spornim izmjenama Zakona o parničnom postupku, protivno načelu vladavine prava (član 1 Ustava), uvodi se izuzetak u odnosu na navedena opšta pravila naknade troškova, bez razumnog opravdanja. Zakonodavac time izlazi iz okvira procesnog zakonodavstva, koje inače služi da se u precizno uređenom i pravičnom postupku ostvare materijalna prava. Sasvim dovoljna, razumna i pravična zaštita stranke koja je izgubila spor ustanovljena je citiranim opštim odredbama ZPP-a o troškovima postupka. S druge strane, neopravdano je strankama sužavati garanciju i očekivanja da će joj ukoliko sudskim putem ostvari svoje

materijalno pravo biti naknađeni troškovi postupka, u cjelosti (ako je u potpunosti uspjela u sporu) ili srazmjerno uspjehu u sporu.

Odredbe procesnih zakona morale bi načelno biti precizne i izvjesne po posljedicama, mada, naravno, u njihovoj primjeni može doći do nedoumica i različitih tumačenja. Sporne izmjene Zakona, međutim, već na prvi pogled odstupaju od razumne predvidljivosti odluke suda i ostavljaju širok prostor za arbitrnost ili bar, u najmanju ruku, slobodnu ocjenu tamo gdje ona nije preporučljiva, niti je uopšte potrebna. Neopravdano se ostavlja sudu diskreciono pravo da procjenjuje što je očigledna nesrazmjernost troškova i visine tužbenog zahtjeva. Ukoliko je Evropski sud za ljudska prava više puta ukazivao na potrebnu preciznost, predvidljivost i jasnoću zakona i neophodnost da se adresatu norme da odgovarajuća zaštita od miješanja državnog organa (suda), utoliko to više važi za pravila postupaka kojima se ostvaruju materijalna prava.

Samo po sebi se podrazumijeva da sporne izmjene Zakona ne doprinose ostvarivanju ustavnog prava na pravično suđenje (član 32. Ustava), a naročito ne ohrabruju ostvarenje prava na pristup sudu u predmetima male vrijednosti. Izmjene dovode one na koje se norma odnosi u položaj da se ustručavaju od vođenja spora, jer će možda i pored dobijenog spora biti na gubitku. Sporne odredbe kao da imaju za cilj odvratanje potencijalnog tužioca od ostvarivanja svojih prava sudskim putem ukoliko visina njihovog zahtjeva iznosi do 1.000 € u građanskim. Umjesto opšteprihvaćenog procesnog načela gubitnih plaća - kao sredstva ne samo za odvratanje od nepotrebnog parničnjenja, nego i sredstva koje posredno utiče na disciplinovano ponašanje dužnika u građanskim i privrednim odnosima uspostavlja se neizvjesnost za stranku koja dobije spor, uz pravilo da gubitnik samo djelimično ili vrlo malo plaća, a moguće ni to Savjet Evrope, međutim, preporučuje u svojoj Preporuci br. R (81) 7 od 14.5.1981. god. da bi njegove članice, u cilju olakšavanja pristupa pravdi, trebalo načelno da omoguće stranki koja je dobila spor naknadu troškova razumno nastalih u postupku (uključujući i advokatske troškove), osim u posebnim okolnostima.

Ustavni sud se u odluci U-I br. 26/17 i 31/17, od 26.12.2018. godine detaljno bavio pitanjem snošenja parničnih troškova. (...)

U obrazloženju prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama stoji da je „na potrebu ovakvog rješenja ukazala praksa, jer je u pretežnom broju slučajeva, u ovoj vrsti postupka, postojala velika nesrazmjera između vrijednosti predmeta spora i visine troškova postupka, tako da su se za vrijednost tužbenog zahtjeva od nekoliko eura dosuđivali troškovi postupka od nekoliko stotina eura. To, međutim, nije tačno i nije potkrijepljeno ozbiljnim istraživanjem. Ako s vremena na vrijeme postoje takvi predmeti ili grupa predmeta, ne znači da se radi o „pretežnom broju slučajeva”, niti to može biti razlog za sporne izmjene, a što je prethodno apsolvirano. (...)

Dakle, i samo obrazloženje za donošenje spornih izmjena pokazalo se kao neosnovano i najblaže rečeno, neutemeljeno i tendenciozno, što dodatno pojačava argumentaciju iznijetu u prilog potrebe odstranjivanja dijela člana 449a ZPP-a iz pravnog poretka Crne Gore.

Konačno, očigledno je da sporna ograničenja prava parničnih stranaka na naknadu troškova postupka i izuzetak od opšteg pravila gubitnik plaća nijesu potrebni da bi se u demokratskom društvu postigla bilo kakva svrha, a kamo li cilj koji nije ni jasan ni legitiman (član 24 Ustava). Zato izmjene Zakona o parničnom postupku ne zadovoljavaju princip hijerarhije pravnih akata i usklađenosti zakona s Ustavom i međunarodnim ugovorima (član 145 Ustava).

Zbog svega toga predlažem da Ustavni sud prihvati inicijativu za ocjenu ustavnosti, pokrene postupak ocjene ustavnosti i najzad, pošto utvrdi da nije u skladu s Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, ukine dio odredbe člana 13 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Službeni list CG br.34/19), a koji dio se odnosi na riječi „ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva”.

3.1. Skupština Crne Gore nije dostavila odgovor na navode sadržane u inicijativi U-I br. 10/20.

3.2. U mišljenju Vlade Crne Gore o navodima sadržanim u inicijativi U-I br. 10/20, pored ostalog, navedeno je:

“(…) Vlada napominje da je na sjednici od 21. novembra 2019. godine dala mišljenje na Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti člana 449a Zakona o parničnom postupku koju je tada podnio Danilo

Radulović, advokat iz Podgorice. U navedenom mišljenju detaljno su dati razlozi za uvođenje ovakvog uređivanja troškova u sporovima male vrijednosti zbog kojih Vlada smatra da navedena odredba nije u nesaglasnosti sa Ustavom, sa posebnom napomenom da je na ovu odredbu Evropska komisija dala pozitivno mišljenje. Takođe, dati su i razlozi zbog kojih se smatra da navedena odredba nije nesaglasna sa odredbama čl. 8, 17, 19, 20, 21 i 32 Ustava.

Pored razloga datih u mišljenju od 21. novembra 2019. godine, Vlada smatra da osporena odredba nije u nesaglasnosti sa članom 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenim Protokolom I, jer se osporenim rješenjem ne povređuje ustavom zajamčena jednakost svih pred zakonom koja podrazumijeva jednakost prava i obaveza u istovjetnom pravnom položaju. Konkretno, stranke u sporovima male vrijednosti, osporenom odredbom, ni u kom slučaju nijesu dovedene u nejednak položaj. Naime, u sporovima male vrijednosti, ako troškovi postupka znatno premašuju vrijednost predmeta spora, ne može se govoriti o jednakosti u istovjetnom pravnom položaju. S tim u vezi, na strankama je i odgovornost da li će u slučajevima neznatne vrijednosti spora angažovati punomoćnika i na taj način prouzrokovati troškove koji su nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva, odnosno troškove koji nijesu bili potrebni za vođenje postupka stranaka.

Na osnovu navedenog, Vlada predlaže Ustavnom sudu Crne Gore da ne prihvati Inicijativu za ocjenu ustavnosti osporenog dijela člana 13 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku.

4. U inicijativi Slobodanke Miletić i Radoja Kandića, ustavnosudske oznake U-I br. 14/24, pored ostalog, navedeno je:

“(…) Prema opštim načelima Evropskog suda za ljudska prava, nametanje znatnog finansijskog opterećenja nakon završetka postupka može predstavljati ograničenje prava na pristup sudu garantovanog članom 6 stav 1 Konvencije (predmet Stankov protiv Bugarske, br. 68490/01, tačka 54, 12. jun 2007. (...))

Nametanje takvog finansijskog opterećenja može predstavljati i miješanje u pravo na mirno uživanje imovine na osnovu člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju (predmet Perdigao protiv Portugala (V V), br. 24768/06, tač. 57 - 62, 16. decembar 2010).

Osporenim odredbom člana 449a Zakona o parničnom postupku, po nalaženju podnosioca inicijative, zakonodavac je prekoračio svoja ovlašćenja, iz odredbe člana 16. tačka 3. Ustava i povrijedio principe o ograničenju ljudskih prava i sloboda, o pravu na pravično suđenje i o pravu svoiine (imovine), iz odredaba čl. 24, 32. i člana 58. st. 1. i 2. Ustava, člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju. (...)

Propisivanjem osporenim odredbom člana 449a Zakona da u postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka, zakonodavac je prekoračio svoja ovlašćenja iz odredbe člana 16. tačka 3. Ustava i povrijedio ustavni i konvencijski princip o pravu na pristup sudu, iz odredaba člana 32. Ustava i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U tom postupku tužiocu se mora omogućiti korišćenje (izvođenje) svih propisanih dokaznih sredstava, koja zahtijevaju određene troškove. Takođe, parnični postupci, zbog svoje prirode, najčešće zahtijevaju angažovanje pravne pomoći koju pružaju advokati, kao i druge izdatke u vidu sudskih taksi i dr, a sve i da su ti postupci najprostije prirode, neotuđivo je i imanentno pravo stranke da angažuje stručnu pomoć prilikom ostvarivanja prava na sudsku zaštitu. U tom smislu, imajući u vidu procesne radnje u parničnom postupku i pravila po kojima se sprovodi, takav postupak ne može biti pravičan ukoliko se ne osigura da stranka koja izgubi spor protivnoj stranci nadoknadi troškove postupka. Drugim riječima, osporenim odredbom člana 449a Zakona, po ocjeni podnosioca inicijative, se teret naknade troškova postupka nastalog zbog ispravljanja greške tuženog prebacuje na tužioca (pravno ili fizičko lice), što je u suprotnosti sa ustavnim principom o pravu na pristup sudu, iz odredbe člana 32. Ustava. S tim u vezi, osporena odredba člana 449a Zakona, prema ocjeni podnosioca inicijative, ne teži legitimnom cilju (javni interes), jer bez objektivnog i razumnog opravdanja na arbitraran način onemogućava stranku (tužioca) da u parničnom postupku, u kojem je uspjela, ostvari pravo na puni iznos

troškova postupka, a koji postupak je prouzrokovan radnjom tuženog i ista djeluje ograničavajuće u pogledu mogućnosti ostvarivanja prava na pristup sudu u smislu da može neosnovano odvratiti stranku od traženja zaštite svojih prava i interesa pred sudom, čime se narušava suština tog prava. Stoga cijeni da je osporena odredba člana 39. stav 1. Zakona nesaglasna s odredbama čl. 24. i 32. Ustava i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i da su stekli uslovi za njeno ukidanje.

Navedeno zakonsko rješenje nije u saglasnosti ni sa Preporukom broj R (81) 7 Komiteta Ministara državama članicama o mjerama koje olakšavaju pristup pravdi, kojom je propisano da stranka koja je uspjela u sporu, u načelu, treba da, od strane koja je izgubila spor, dobije povraćaj svojih troškova, razumno nastalih u postupku, uključujući naknade za rad advokata.

Ne može se utvrditi koji bi to bio legitimni cilj koji bi opravdao osporeno zakonsko uređenje podmirivanja troškova parničnog postupka u sporovima male vrijednosti, prema kojem u postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka, tim više što za takvo normiranje nijesu dati objektivni i ustavnopravno opravdani razlozi.

Zakonodavac je osporenim odredbom člana 449a ZPP-a povrijedio i pravo svojine i imovine, iz odredaba člana 58. st. 1. i 2. Ustava i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Polazeći od navedenih razloga, osporeno ograničenje prava na imovinu, iz odredbe člana 449a Zakona o parničnom postupku, nema legitiman (zakonski) "javni interes", ni objektivno i razumno opravdanje, pa je stoga osporena odredba člana 449a Zakona o parničnom postupku nesaglasna s odredbama člana 58. st. 1. i 2. Ustava i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju.

Imajući u vidu navedeno, predlaže se da Ustavni sud Crne Gore, u skladu sa članom 54. stav 3. Zakona o Ustavnom sudu, donese odluku kojom će pokrenuti postupak za ocjenu saglasnosti zakona sa Ustavom Crne Gore i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, te potom utvrditi da član 449a Zakona o parničnom postupku nije u saglasnosti sa Ustavom, ukinuti osporenu odredbu i istovremeno odrediti da prestaje da važi danom objavljivanja Odluke u "Službenom listu Crne Gore." Takođe se predlaže da, saglasno čl. 63 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, Ustavni sud naredi da se obustavi primjena osporene odredbe čl. 449a Zakona o parničnom postupku do donošenja konačne odluke, jer je izvjesno nastupanje neotklonjivih štetnih posljedica, budući da se ova odredba u posljednje vrijeme veoma često koristi kao osnov za umanjivanje troškova parničnog postupka od strane postupajućih sudova, zbog čega parnične stranke u sporovima male vrijednosti trpe štetu."

4.1. Skupština Crne Gore nije dostavila odgovor na navode sadržane u inicijativi U-I br. 14/24.

4.2. U mišljenju Vlade Crne Gore o navodima sadržanim u inicijativi U-I br. 14/24, pored ostalog, navedeno je:

„(...) Vlada smatra da nema osnova za prihvatanje podnesene inicijative. (...)

Naime, osporeni član 449a uveden je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službeni list CG”, broj 34/19) radi usklađivanja Zakona o parničnom postupku sa Regulativom Evropske unije o uvođenju evropskog postupka za sporove male vrijednosti broj 861/2007, od 11.7.2007. godine, kojom je u članu 16 propisano da stranka koja nije uspjela u postupku snosi troškove postupka, ali da sud ne dosuđuje troškove stranci koja uspije u sporu ako su ti troškovi neopravdani i nesrazmjerni sa tužbenim zahtjevom. Osnovni cilj odredbe je postizanje jednakosti stranaka u sporu, odnosno da se prekomjerno ne optereti stranka koja izgubi spor male vrijednosti, s obzirom da se radi o jednostavnim sporovima. Osporeni član 449a nije imperativnog karaktera, već daje sudu mogućnost da od okolnosti konkretnog slučaja, procijeni na razuman i objektivna način koji su troškovi bili nužni za vođenje postupka i shodno tome može u cjelini ili djelimično odbiti zahtjev za naknadu troškova postupka.

Iz navedenog nedvosmisleno proizilazi da odredbama dana 449a Zakona o parničnom postupku ni u kom slučaju, nijesu strankama povrijeđena prava na pravično i javno sudenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom, odnosno pravo na pristup sudu i pravo na zaštitu imovine, koji

proizilaze iz korpusa prava čl. 16, 24 i 32 i člana 58 st. 1 i 2 Ustava, prava na pravično suđenje iz člana 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, zaštite imovine iz člana 1 Protokola 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Preporuke broj R (81) 7 Komiteta Ministara državama članicama o mjerama koje olakšavaju pristup pravdi. Uvođenjem norme na predmetni način zakonodavac nije prekoračio svoja ovlašćenja na pristup sudu, odnosno ograničenje sadržano u osporenoj odredbi nije pravilo već procjena suda zasnovana na legitimnom cilju, pravu pojedinca i interesu pravnog poretka, koje Ustav članom 24 dozvoljava.

Vlada smatra da osporena odredba člana 449a nije u nesaglasnosti sa članom 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Protokolom 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer se osporenim rješenjem ne povređuje Ustavom zajemčena jednakost svih pred zakonom. Stranke u sporovima male vrijednosti, osporenom odredbom ni u kom slučaju nijesu dovedene u nejednak položaj. Naime, u sporovima male vrijednosti, ako troškovi znatno premašuju vrijednost predmeta spora, ne može se govoriti o jednakosti u istovjetnom položaju. Na strankama je odgovornost da li će u slučajevima neznatne vrijednosti angažovati advokata i na taj način prouzrokovati troškove koji su nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva, odnosno troškove koji nijesu bili potrebni za vodenje postupka, pored postojanja alternativnih metoda rješavanja sporova. Pokretanje postupka za zaštitu prava u sporovima male vrijednosti propisivanjem predmetne odredbe, strankama ni u kom slučaju nije uskraćeno ni ograničeno pravo na pristup sudu, pravo na pravni lijek, te u konačnom ni pravo na pravnu pomoć. Stranka je slobodna da angažuje punomoćnika koji će joj pružiti stručnu pomoć, dok je posebnim kategorijama i grupama lica (lica u stanju socijalne potrebe, lica sa invaliditetom itd.) obezbijeđena besplatna pravna pomoć i mogućnost oslobađanja od troškova postupka, u skladu sa zakonom.

Na osnovu navedenog, Vlada smatra da osporena odredba člana 449a Zakona o parničnom postupku nije nesaglasna sa Ustavom i međunarodnim ugovorima.”

5. Nevladino udruženje „Institut za vladavinu prava” (IVP), sa sjedištem u Podgorici, podnijelo je inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba čl. 340 i 341 Zakona, označenog u tački II izreke.

5.1. U inicijativi Nevladinog udruženja „Institut za vladavinu prava”, ustavnosudske oznake U-I br. 6/20, pored ostalog, navedeno je:

„(...) Osporenim članovima Zakona o parničnom postupku na način suprotan Ustavu Crne Gore propisan je način donošenja, odnosno objavljivanja presude u parničnom postupku.

Naime, Zakon o parničnom postupku ne propisuje javno objavljivanje presude, već samo pisanu izradu i dostavljanje strankama, čime se krši čl. 120 Ustava Crne Gore kojim je propisano da se presude izriču javno. (...)

U odnosu na izricanje presude, Ustavom nijesu propisani izuzeci u odnosu na vrste postupaka (krivični, parnični), već samo moguće isključenje javnosti sa rasprave ili njenog dijela u navedenim slučajevima.

Navedeno potvrđuje čl. 120 st. 2 kojim je propisano da se javnost može isključiti sa dijela rasprave ne samo u krivičnim suđenjima, već i u suđenjima koji se odnose na bračne sporove u postupcima u vezi sa starateljstvom ili usvojenjem, itd.

Suprotno Ustavu, osporenim odredbama Zakona o parničnom postupku propisano je samo da se presuda donosi u ime Crne Gore, ali ne i da se objavljuje, te je time zakonodavac isključio javnost iz njenog donošenja, odnosno izricanja /objavljivanja.

Sljedstveno tome, dalje je propisano da se "kao vrijeme donošenja presude podrazumijeva dan kada je presuda pisano izrađena", a ne dan kada je presuda javno objavljena.

Upravo na osnovu ovog rješenja, dalje je čl. 341 propisano da pisano izrađenu presudu stranke podižu u zgradi suda, odnosno na parničnoj pisarnici.

Time je u parničnom postupku u potpunosti isključena javnost, koja ne može saznati sadržinu presude, iako Ustav propisuje da se ona mora objaviti javno, već to jedino može saznati preko stranaka u postupku.

Javnost se, kako to Ustav i definiše, ostvaruje time što javnost može prisustvovati suđenju, a potom i izricanju presude.

Radi ilustracije, upućujemo na Zakonik o krivičnom postupku Crne Gore, u kojem je čl. 368 st. 1 propisano da se "presuda izriče i objavljuje u ime Crne Gore" dok je dalje čl. 375 propisano vrijeme, mjesto i način objavljivanja presude, time je u potpunosti ostvaren ustavni princip javnog izricanja presude.

Iz navedenog je jasno da se presude u parničnim postupcima u Crnoj Gori ne izriču javno, već se nakon donošenja pisani otpisak upućuje strankama, što je suprotno čl. 120 st. 1 Ustava Crne Gore, odnosno čl. 145 Ustava kojim je propisano da zakon mora biti saglasan sa Ustavom.

Na osnovu gore navedenog podnosilac inicijative, Institut za vladavinu prava, predlaže Ustavnom sudu Crne Gore da: prihvati ovu inicijativu i donese rješenje kojim se pokreće postupak za ocjenu ustavnosti čl. 340 i 341 Zakona o parničnom postupku; donese odluku da čl. 340 i 341 Zakona o parničnom postupku nijesu u skladu sa Ustavom Crne Gore i prestaju da važe danom objavljivanja odluke."

5.2. Skupština Crne Gore nije dostavila odgovor na navode sadržane u inicijativi U-I br. 6/20.

5.3. U mišljenju Vlade Crne Gore o navodima sadržanim u inicijativi U-I br. 6/20, pored ostalog, navedeno je:

„(...) Vlada smatra da nema osnova za prihvatanje podnijete inicijative.

Članom 340 Zakona o parničnom postupku propisano je da se presuda donosi u ime Crne Gore, određen je rok za njeno donošenje i uređeno je prekoračenje roka za donošenje presude, a članom 341 propisano je da će nakon zaključenja glavne rasprave sud prisutne stranke da obavijesti o datumu donošenja presude, uređen je način postupanja suda ukoliko jedna od stranaka nije prisustvovala glavnoj raspravi, propisana je obaveza stranaka, odnosno njihovih zastupnika ili punomoćnika da sami podignu presudu u zgradi suda, određen je početak toka roka za žalbu, kao i upozorenja koje se daje strankama u pogledu toga.

Navedenim odredbama zakonodavac na jasan i precizan način propisuje radnju suda koja podrazumijeva donošenje presude, te ni u kom slučaju ne narušava načelo ustavnosti, koje u svojoj biti čini pravnu sadržinu vladavine prava. Naime, članom 120 Ustava uređeno je pitanje javnosti suđenja, dok je konkretnom odredbom stava 1 istog člana, na koju ukazuje podnosilac inicijative, uređena javnost rasprave pred sudom i javno izricanje presude. Riječ je o dvije različite radnje suda, iz kog razloga se ustavnost osporenih rješenja Zakona o parničnom postupku, koja, kako je navedeno, uređuju donošenje, pismenu izradu i dostavljanje presude, ni u kom slučaju ne mogu posmatrati sa stanovišta člana 120 stav 1 Ustava, koji definiše javnost rasprave i javno izricanje presude.

Vlada ukazuje da to što se u parničnom postupku presuda ne izriče javno ne podrazumijeva *a priori* ugrožavanje principa javnosti. Specifičnosti parničnog postupka obezbjeđuju da se načelo javnosti ostvaruje na drukčiji način u odnosu na krivični postupak. Javno izricanje presude i prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, ne mora nužno da znači zahtjev da se presuda na sudu i javno pročita. Naime, shodno članu 148 stav 1 Zakona o parničnom postupku stranke imaju pravo da razmatraju i prepisuju spise parnice u kojoj učestvuju, dok je u narednom stavu propisano da se ostalim licima koja imaju opravdan interes može dozvoliti razmatranje i prepisivanje pojedinih spisa, što bi podrazumijevalo da ta lica mogu zatražiti i prepis presude. Takođe, članom 40 Sudskog poslovnika („Službeni list CG”, br. 65/16 i 58/19) propisano da se sve pravosnažne odluke redovno objavljuju na internet stranicama sudova, nakon anonimizacije. Osim navedenog, Zakon o slobodnom pristupu informacijama („Službeni list CG”, br. 44/12 i 30/17) omogućava svakom domaćem i stranom fizičkom i pravnom licu da ima pravo na pristup informacijama, bez obaveze da navodi razloge i objašnjava interes traženja informacija. Dakle, na navedeni način u cjelosti je obezbjeđeno poštovanje zagwarantovanih ustavnih prava i proklamovanih načela.

Na osnovu navedenog, Vlada predlaže Ustavnom sudu Crne Gore da ne prihvati Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti čl. 340 i 341 Zakona o parničnom postupku, koju je podnijela NVO „Institut za vladavinu prava”.

6. Stevan Lepetić, advokat iz Herceg Novog, podnio je inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 329 stav 4 i člana 330a st. 1 i 3 Zakona, označenog u tački II izreke.

6.1. U inicijativi Stevana Lepetića, ustavnosudske oznake U-I br. 46/20, pored ostalog, navedeno je:

„(...) zaštita mora biti jednaka i kada su na strani tuženih Država, Prijestonica i Opština.

Takođe, čl. 17 st. 2 Ustava je propisano: „Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo”.

Proizilazi i da Država, Prijestonica i opštine moraju pred zakonom biti jednaki, a pogotovo pred zakonom i sudom moraju biti jednaka lica nezavisno od toga koga tuže — da li bilo koje fizičko ili pravno lice ili pak Državu, Prijestonicu ili opštinu.

Prednje povrede ustavnih načela se odnose na čl. 329 st. 4 ZPP-a.

Što se tiče čl. 330a st. 1 i st. 3 ZPP-a, isti su u suprotnosti sa čl. 88 st. 1 i čl. 90 ZPP-a koji propisuju da stranke mogu da preduzimaju radnje u postupku lično ili preko punomoćnika, odnosno, radnje u postupku koje punomoćnik preduzima u granicama punomoćja imaju isto pravno dejstvo kao da ih je preduzela sama stranka.

Nasuprot prednjem, čl. 330a st. 1 ZPP-a, je sada propisano da su stranke dužne da lično prisustvuju prvom sastanku sa medijatorom, dok se čl. 330a st. 3 iste čak „kažnjavaju” ukoliko lično ne dođu na prvi sastanak sa medijatorom u vidu plaćanja troškova protivnoj stranci iako se teoretski može raditi o strankama iz inostranstva koje objektivno ne mogu da pristupe pogotovo sada u jeku pandemije virusa Kovid-19, ili iz nekog drugog objektivnog razloga (npr. zdravstvenog).”

6.2. Skupština Crne Gore nije dostavila odgovor na navode sadržane u inicijativi U-I br. 46/20.

6.3. U mišljenju Vlade Crne Gore o navodima sadržanim u inicijativi U-I br. 46/20, pored ostalog, navedeno je:

„(...) Smatramo da nema osnova za prihvatanje podnijete inicijative.

Navedenim odredbama člana 329 uređuje se odnos suda prema medijaciji i drugim načinima alternativnog rješavanja sporova, dok propisivanje u osporavanom stavu 4 istog člana, koje predviđa obavezno upućivanje stranke na prvi sastanak sa medijatorom, ostavlja strankama mogućnost da sporove koji su ocijenjeni kao medijabilni pokušaju da riješe bez vođenja sudskog postupka, odnosno u postupku u kojem se do zadovoljavajućeg rješenja za sve učesnike dolazi na efikasniji i ekonomičniji način. Samim tim, ovakvo propisivanje nije u suprotnosti sa članom 17 stav 2 Ustava, s obzirom na to da se pravom na jednakost svih pred zakonom jemči zaštita od arbitrarnog odlučivanja sudova i drugih državnih organa koji vrše javna ovlašćenja, pri čemu se ona, između ostalog, zasniva na načelu da državni organi u istovjetnim slučajevima jednako odlučuju, odnosno da istovjetna činjenična i pravna stanja ne mogu imati bitno različit ishod. Dalje, predmetnim legislativnim rješenjem nije dovedena u pitanje ni jednaka pravna zaštita prava i sloboda proklamovana u članu 19 Ustava (s obzirom na to da je njime predviđen obavezan prvi sastanak sa medijatorom, ne i obavezno rješavanje spora u postupku medijacije). Dakle, svaka stranka dobrovoljno odlučuje da li će rješenje svog spora zatražiti u postupku medijacije ili u sudskom postupku, pri čemu propisivanje obaveznog prisustva prvom sastanku sa medijatorom ima za cilj upoznavanje stranaka sa prednostima rješavanja spora u postupku medijacije, a na sastanku će stranke, shodno principu dobrovoljnosti, odlučiti da li će prihvatiti medijaciju, pri čemu u slučaju neprihvatanja ne mogu nastupiti negativne posljedice. Predmetna zakonska rješenja u skladu su sa odredbama Direktive Evropskog parlamenta i Savjeta o određenim aspektima medijacije u građanskim i trgovačkim stvarima broj 52/2008 od 21. maja 2008. godine, kao i sa praksom Evropskog suda pravde, koji je u spojenim predmetima Rosalba Alassini i ostali (C-317/08, C318/08, C-319/08 i C-320/08) od 18. marta 2010. godine, presudio da je italijanski zahtjev da se održi prvi obavezan sastanak sa medijatorom prije sudskog postupka legitiman cilj italijanskog prava, a da je u opštem interesu da stranke prvo primijene jeftinije metode rješavanja sporova, kao i da se smanji opterećenje sudova i poveća efikasnost pravosuđa. Napominjemo da su predmetne odredbe dobile pozitivno mišljenje Evropske komisije, sa kojom je tokom pripreme teksta zakona uspostavljena aktivna saradnja.

Što se tiče navoda podnosioca Inicijative u odnosu na član 330a Zakona o parničnom postupku, ukazujemo na to da Zakon o parničnom postupku u članu 88 stav 1 propisuje da stranke mogu da preduzimaju radnje u postupku lično ili preko punomoćnika, ali da sud može pozvati stranku koja ima punomoćnika da se pred sudom lično izjasni o činjenicama koje treba utvrditi u parnici, dok u članu 90 propisuje da radnje u postupku koje punomoćnik preduzima u granicama punomoćja imaju isto pravno dejstvo kao da ih je preduzela sama stranka.

Navodi podnosioca Inicijative da postoji međusobna neusklađenost odredaba Zakona o parničnom postupku, odnosno da osporene odredbe člana 330a st. 1 i 3 nijesu usklađene sa članom 88 stav 1 — nijesu prihvatljivi zato što se navedenim članovima uređuje učešće stranka u različitim fazama sudskog postupka i postupku medijacije. Smisao ličnog prisustva stranke prvom sastanku sa medijatorom ogleda se u prirodi ovog neformalnog i dobrovoljnog postupka u kojem prvi sastanak sa medijatorom omogućava načelno upoznavanje stranaka sa samim postupkom medijacije i načinom postizanja zadovoljavajućeg rješenja spora u medijaciji, dok se članom 88 stav 1 uređuje pitanje preduzimanja radnji u sudskom postupku od strane stranke ili njenog punomoćnika. Takođe, nasuprot navodima podnosioca Inicijative, pravne posljedice propuštanja stranke da prisustvuje prvom sastanku sa medijatorom ne nastupaju u svakom pojedinom slučaju, već u situacijama kada stranka ne dođe bez opravdanog razloga, što podrazumijeva da će prvi sastanak biti odložen uvijek kada stranka objektivno bude spriječena da pristupi.

Na osnovu navedenog, smatramo da odredbe člana 329 stav 4 i člana 330a st. 1 i 3 Zakona o parničnom postupku nijesu nesaglasne sa Ustavom.”

7. Bogdan Malavrazić, Blaga Jovović Šćepanović, Aleksandra Lučić, Gordana Razić, Ena Nokić, Jelena Jovanović, Balša Knežević, Malik Kovačević, Sara Martinović i Anja Tičić, iz Podgorice, podnijeli su inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredabe člana 15 Zakona, označenog u tački II izreke.

7.1. U inicijativi navedenih podnosilca, ustavnosudske oznake U-I br. 17/22, pored ostalog navedeno je:

„(...) Zakonodavac je u odredbi čl. 15 Zakona o parničnom postupku propisao vezanost parničnog suda za pravosnažnu osuđujuću krivičnu presudu, i na taj način zauzeo stanovište da pravosnažna krivična presuda svojim utvrđenjem o postojanju krivičnog djela i krivične odgovornosti djeluje *erga omnes*. To znači da su sudovi vezani za takvu presudu u svim parničnim postupcima, nezavisno od toga da li su stranke u parničnom postupku iste one stranke koje su učestvovala i u krivičnom postupku.

Rješenje iz kojeg proizilazi da lice koje tuži ili je tuženo u parničnom postupku, a koje u krivičnom postupku nije učestvovalo kao stranka ne može u parnici da osporava tačnost osuđujuće krivične presude je potpuno neodrživo i u suprotnosti je sa jednim od osnovnih načela na kojima počiva građanski parnični postupak, a koje proizilazi iz prava na pravično suđenje - načela saslušanja stranaka, koje je garantovano i Ustavom i Konvencijom. Takvim uređenjem se ovim licima krši temeljno procesno pravo na zakonsko saslušanje koje u načelu izvire iz člana 6 st. 1 Konvencije. Kao što vidimo u stavovima (Fašing — njegov kasniji promijenjeni stav i stav Bauerrajsa), koje navodi Vrhovni Ustavni sud Austrije u svojoj odluci (str.3) da u slučaju da se obavezujuće dejstvo krivične presude veže u odnosu na lica koja nijesu učestvovala u krivičnom postupku predstavlja povredu člana 6 st. 1 Konvencije. Samim tim u skladu sa Ustavom i Konvencijom bi bilo ono rješenje kojim bi se predviđalo da bi vezanost parničnog suda odlukom donesenom u krivičnom postupku mogla nastupiti samo ako bi lice kojeg se tiče utvrđenje u krivičnom postupku imalo u tom postupku pravo na saslušanje i postavljanje zahtjeva, te pravo da se izjasni o činjenicama na kojima se zasniva data presuda. U vezi sa tim naše mišljenje je da je suprotno članu 32 Ustava i članu 6 st. 1 Konvencije obavezno dejstvo krivične presude u odnosu na lica kojima nije data mogućnost da budu saslušani u postupku u kom je ta presuda donešena.

Dejstvo krivične presude na treća lica koja nijesu učestvovala u krivičnom postupku, kao npr. na osiguravajuće društvo koje je u parničnom postupku označeno kao tuženi budući da je u smislu čl. 1026 Zakona o obligacionim odnosima odgovoran da naknadi štetu koju je pričinio njegov osiguranik trećem licu, predstavlja i povredu prava na pristup sudu i njegovo pravo da se izjasni o svim bitnim činjenicama i pravnim tvrdnjama, te dokazima koje mogu biti od interesa za njegovu pravnu stvar, te pravo na ravnopravnost stranaka i procesnu

ravnotežu u parničnom postupku, odnosno povredu čl. 6 st. 1 Konvencije. Zbog toga je od posebne važnosti da se čl. 15 Zakona o parničnom postupku proširi na način što će zakonodavac propisati da pravosnažna odluka krivičnog suda neće proizvoditi pravno dejstvo u parničnom postupku prema licu koje nije imalo mogućnost ili pravo da učestvuje u krivičnom postupku u kojem je ta odluka donijeta ili da eventualno propiše da krivična presuda može djelovati prejudicijelno samo u onim parnicama u kojima su stranke bile osobe kojima je u krivičnom postupku u kojem je presuda donijeta omogućeno da učestvuju kao stranke, i to sa jedne strane u svojstvu privatnog tužioca ili oštećenog kao tužioca, odnosno osobe kojoj je omogućeno da u krivičnom postupku iznosi činjenice, predlaže dokaze i raspravlja o rezultatima dokaznog postupka.

Rješenje dato u crnogorskom Zakonu o parničnom postupku je široko postavljeno te predviđa da osuđujuća presuda u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca djeluje *erga omnes*. Odnosno, kako nije izričito isključeno dejstvo ovakve presude na treća lica izvodi se zaključak da osuđujuća presuda krivičnog suda veže parnični sud i u odnosu na treća lica koja nijesu učestvovala u krivičnom postupku. Sljedstveno tome, data odredba je suprotna Ustavu i čl. 6. st. 1 Konvencije i čini da su treća lica obespravljena u parnici na način da im nije data mogućnost da se izjasne i dovedu u pitanje utvrđenje do kojeg je došao krivični sud i na taj način je povrijeđeno njihovo ljudsko pravo — pravo na pravično suđenje.

Iz tog razloga smatramo da bi trebalo po uzoru na austrijsko pravo, i to na odluku austrijskog Vrhovnog ustavnog suda, da se uvede ograničenje vezanosti parničnog suda odlukom krivičnog suda na način da se predvidi da je parnični sud vezan za osuđujuću krivičnu presudu samo onda kada se protiv lica koje figurira kao stranka u parničnom postupku vodio krivični postupak. Takvo rešenje bi bilo u skladu sa temeljnim ustavnim pravom na saslušanje, koje je dio prava na pravično suđenje iz čl. 6 st. 1 Konvencije, kako je to austrijski Vrhovni Ustavni sud i smatrao 1990. godine. (...)"

7.2. Skupština Crne Gore nije dostavila odgovor na navode sadržane u inicijativi U-I br. 17/22.

7.3. U mišljenju Vlade Crne Gore o navodima sadržanim u inicijativi U-I br. 17/22, pored ostalog, navedeno je:

„(...) Vlada smatra da nema osnova za prihvatanje podnijete inicijative.

Na osnovu Zakona o parničnom postupku, u parničnom postupku cijene se građansko-pravne posljedice činjenica koje su iznijete. U skladu sa navedenim odredbama Ustava i Konvencije, svaki od ovih sudova su u svojim oblastima nezavisni. Stoga, proističe da svaka osuđujuća krivična presuda ima u parničnom postupku autoritet presuđene stvari, kako u pogledu postojanja krivičnog djela za koje je izrečena, tako i u pogledu krivice osuđenog. Krivična presuda je javni poredak, djeluje *erga omnes*, odnosno i prema subjektima u parnici, bilo da se radi o licima koja su učestvovala u krivičnom postupku, ili o trećim licima, a u skladu sa članom 15 Zakona o parničnom postupku. Krivična presuda u vezi je s parničnim sudom samo u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti i ne isključuje mogućnost da parnični sud utvrđuje druge okolnosti koje su u vezi sa štetom nastalom krivičnim djelom.

Neosnovani su navodi podnosioca inicijative da se princip obavezujuće snage krivične presude u parničnom postupku protivi principu slobodne ocjene dokaza imajući u vidu da se, u smislu člana 6 Konvencije, pravo na pravično suđenje mora tumačiti u svijetlu vladavine prava na kome počiva demokratsko društvo, kao i nezaobilaznu ulogu koju pravosuđe ima u sprovođenju pravde. Jedan od osnovnih aspekata vladavine prava jeste načelo pravne sigurnosti koje, *inter alia*, zahtijeva da se pravosnažna odluka suda više ne može dovoditi u pitanje, bez obzira na koji se sud to odnosi, a kako je to predviđeno predmetnom inicijativom. Obzirom da osuđujuća krivična presuda ima obaveznu pravnu snagu, kao dokazno sredstvo, svako preispitivanje materijalne istine utvrđene u toj presudi dovelo bi u pitanje pravnu sigurnost građana, kao i osnovna prava garantovana Ustavom i Konvencijom. Nadalje, ukoliko bi se u parničnom postupku dala mogućnost trećim licima da krivičnoj presudi pružaju protivdokaze, u tom slučaju bi se obesmisllila pravosnažnost krivične presude i sam krivični sud, što bi zapravo bilo grubo kršenje člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Konvencije.

Principom vezanosti krivične presude sa parničnim postupkom utiče se i na ekonomičnost postupka jer se u parničnom postupku ne vodi rasprava o činjenicama koje se tiču krivice učinioca djela, nego se stanje

utvrđeno krivičnom presudom, ukoliko je bitno za donošenje odluke o tužbenom zahtjevu, uzima za podlogu te odluke.

Na osnovu navedenog, Vlada smatra da odredba člana 15 Zakona o parničnom postupku nije nesaglasna sa Ustavom. (...)"

8. Blagota Mitrić, iz Podgorice, podnio je inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredbe člana 194 stav 4 Zakona, označenog u tački II izreke.

8.1. U inicijativi Blagote Mitrića, ustavnosudske oznake U-I br. 15/23, pored ostalog, navedeno je:

"(...) U članu 36 Ustava Crne Gore ustanovljeno je ustavno načelo *ne bis in idem*, što znači ne dva puta o istom, a koje glasi: Nikome se ne može ponovo suditi niti može biti ponovo osuđen za isto kažnjivo djelo.

Sušтина ovog načela sastoji se u sljedećem: da se između istih stranaka, po istom pravnom osnovu čiji je predmet tužbe istovjetan ne može dva puta suditi. (...)

Polazeći od navedenih nepobitnih činjenica i tačno citiranih propisa (Zakon o PP i Ustav CG) proizilazi da je stav 4 člana 194 Zakona u totalnoj suprotnosti sa ustavnim načelom *ne bis in idem*, koje načelo postoji u mnogim pravnim sistemima stranih država i koje predstavlja opšteprihvaćeno pravilo međunarodnog prava.

U ovoj pravnoj stvari značajnu ulogu igra opšteprihvaćeno pravilo međunarodnog prava distributivne pravde, koja se ogleda u obavezi suda da u jednakim pravnim situacijama jednako odlučuju. Ovo stoga što je institut "odricanje od tužbenog zahtjeva" jednak institutu povlačenja tužbenog zahtjeva, a oba instituta su obavezujuća po ustavu, samo što je prvi institute izričit, a drugi je prećutan. Osim toga, Ustavni sud je u teoriji prava jednim dijelom i zakonodavac, nazvan "negativni zakonodavac" što znači da briše iz pravnog sistema države sve ono što je suprotno Ustavu. Uostalom, u međunarodnom pravu se ponovljene tužbe zovu šikanirajuće tužbe i odbacuju se kao nedozvoljene. (...)"

8.2. Skupština Crne Gore nije dostavila odgovor na navode sadržane u inicijativi U-I br. 15/23.

8.3. U mišljenju Vlade Crne Gore o navodima sadržanim u inicijativi U-I br. 15/23, pored ostalog, navedeno je:

"(...) Iz osporene odredbe i odredbe člana 338 stav 1 Zakona o parničnom postupku proizilazi da je riječ o dvije potpuno različite pravne situacije, s obzirom da kod odricanja od tužbenog zahtjeva tužilac izražava svoju procesnu volju da sud presudi u korist tuženog. Nasuprot istaknutom, kada je u pitanju povlačenje tužbe, tužilac izražava volju da parnica, u kojoj nije odlučeno o tužbenom zahtjevu, prestane da teče. Takvim postupanjem ne dolazi do rješenja spornog materijalnog odnosa, niti se raspravlja o njegovoj suštini. Naime, riječ je o jednostranoj parničnoj radnji, iako je, u zavisnosti od trenutka povlačenja, za nastupanje dejstva povlačenja potreban pristanak tuženog. Navedeno ukazuje da se kod odricanja i povlačenja radi o situacijama koje se ne mogu poistovjetiti. Imajući u vidu obrazloženo, neosnovani su navodi da je riječ o dvije jednake pravne situacije u kojima se odlučuje na isti način.

U vezi s navodima iz Inicijative da osporena odredba člana 194 stav 4 Zakona o parničnom postupku nije u skladu s članom 36 Ustava, kojim je propisano pravno načelo (*ne bis in idem*), kojim se jasno propisuje da se nikome ne može ponovo suditi, niti može ponovo biti osuđen za isto kažnjivo djelo, Vlada ukazuje da se navedena odredba Ustava odnosi na krivično zakonodavstvo, stoga usklađenost osporene odredbe nije u vezi s njom.

Na osnovu navedenog, Vlada smatra da član 194 stav 4 Zakona o parničnom postupku nije nesaglasan s Ustavom Crne Gore. (...)"

9. Ustavni sud je, saglasno odredbama člana 49 stav 1 Poslovnika Ustavnog suda Crne Gore¹, radi vođenja jedinstvenog postupka i odlučivanja Ustavnog suda, spojio predmetne inicijative i predlog poslanika,

¹ „Službeni list Crne Gore“, br. 7/16, 95/23 i 13/25.

ustavnosudskih oznaka U-I br. 22/19, U-I br. 6/20, U-I br. 10/20, U-I br. 46/20, U-I br. 4/21, U-I br. 17/22, U-I br. 15/23 i U-I br. 14/24, jer se podnijetim predlogom i inicijativama osporavaju odredbe istog Zakona.

10. Osporenim odredbama Zakona o parničnom postupku propisano je:

Član 15

U parničnom postupku sud je u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca vezan za pravosnažnu presudu suda kojom se optuženi oglašava krivim.

Član 194²

Tužilac može povući tužbu bez pristanka tuženog prije nego što tuženi dostavi odgovor na tužbu.

Tužba se može povući i kasnije, sve do zaključenja glavne rasprave, ako tuženi na to pristane. Ako se tuženi u roku od osam dana od dana obavještenja o povlačenju tužbe ne izjasni o tome, smatraće se da je pristao na povlačenje.

Ako je tužba povučena, sud donosi rješenje kojim se utvrđuje da je tužba povučena. To rješenje se dostavlja tuženom samo ako mu je prethodno tužba bila dostavljena.

Povučena tužba smatra se kao da nije ni bila podnesena i može se ponovo podnijeti.

Član 329³

Sud je dužan da na pripremnom ročištu, odnosno na prvom ročištu za glavnu raspravu, ako pripremno ročište nije održano, upozna stranke sa mogućnošću rješavanja spora medijacijom ili drugim načinima alternativnog rješavanja spora.

Ako sud u toku postupka ocijeni da bi se spor mogao uspješno riješiti medijacijom, preporučice strankama da spor riješe medijacijom u skladu sa zakonom kojim se uređuje alternativno rješavanje sporova.

Ako smatra da je prema okolnostima konkretnog slučaja to opravdano, sud može rješenjem da uputi stranke na prvi sastanak sa medijatorom radi pokušaja rješavanja spora u postupku medijacije, sve do pravosnažnog okončanja postupka.

Sud je dužan da posebnim rješenjem uputi stranke na prvi sastanak sa medijatorom:

- 1) ako je jedna od stranaka Crna Gora, Glavni grad, Prijestonica, odnosno opština;**
- 2) u privrednim sporovima, osim u sporovima sa međunarodnim elementom, u sporovima iz odnosa na koje se primjenjuje statusno (kompanijsko) pravo i u sporovima u kojima je stranka u stečajnom postupku upućena na parnični postupak;**
- 3) u drugim slučajevima propisanim posebnim zakonom.**

Protiv rješenja iz st. 3 i 4 ovog člana nije dopuštena posebna žalba

Član 330a⁴

Kad sud uputi stranke na prvi sastanak sa medijatorom u skladu sa članom 329 st. 3 i 4 ovog zakona, stranke su dužne da lično prisustvuju prvom sastanku sa medijatorom.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, sastanku sa medijatorom, pored stranaka, mogu prisustvovati i njihovi punomoćnici.

Ako stranka bez opravdanog razloga ne dođe na prvi sastanak sa medijatorom, dužna je da, nezavisno od ishoda sudskog postupka, naknadi protivnoj stranci troškove koje je prouzrokovala svojom krivicom.

Troškove iz stava 3 ovog člana čine svi izdaci učinjeni povodom prvog sastanka sa medijatorom, uključujući nagradu za rad advokata i drugih lica kojima u skladu sa zakonom pripada nagrada.

Član 340

² Iako iz navoda sadržanih u inicijativi proizilazi da podnosilac osporava stav 4 člana 194 Zakona, Ustavni sud je radi bolje preglednosti i jasnoće citirao cijeli član, a osporenu odredbu označio crnom bojom (bold).

³ Iako iz navoda sadržanih u inicijativi proizilazi da podnosilac osporava stav 4 člana 329 Zakona, Ustavni sud je radi bolje preglednosti i jasnoće citirao cijeli član, a osporene odredbe označio crnom bojom (bold).

⁴ Iako iz navoda sadržanih u inicijativi proizilazi da podnosilac osporava st. 3 i 4 člana 330 Zakona, Ustavni sud je, radi bolje preglednosti i jasnoće, citirao cijeli član, a osporene odredbe označio crnom (bold) bojom.

Presuda se donosi u ime Crne Gore.

Sud će donijeti presudu najkasnije u roku od 30 dana od dana zaključenja glavne rasprave. Kao vrijeme donošenja presude podrazumijeva se dan kada je presuda pisano izrađena.

Ako sudija prekorači rok iz stava 1 ovog člana, dužan je u pisanoj formi izvijestiti predsjednika suda o razlozima prekoračenja.

Član 341

Nakon zaključenja glavne rasprave sud će prisutne stranke da obavijesti o datumu donošenja presude. Ako jedna od stranaka nije prisustvovala glavnoj raspravi, sud će je pisano obavijestiti o datumu donošenja presude.

Stranke, odnosno njihovi zastupnici ili punomoćnici su dužni sami da podignu presudu u zgradi suda.

Ako su stranke bile uredno obaviještene o datumu donošenja presude, rok za žalbu protiv presude počinje teći prvog narednog dana nakon donošenja presude.

Nakon zaključenja glavne rasprave stranke će biti upozorene da rok za žalbu teče prvog narednog dana od dana donošenja presude.

Član 449a

U postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka.

11. Ustavni sud je, nakon razmatranja postupka donošenja osporenog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, kao i sadržine osporenih odredaba Zakona o parničnom postupku, utvrdio: da su ispunjeni uslovi da se odbije predlog za utvrđivanje neustavnosti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku; da nema osnova za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti osporenih odredaba Zakona o parničnom postupku i da su se stekli uslovi za odbacivanje zahtjeva za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu odredbe člana 449a Zakona o parničnom postupku. Ustavni sud je, nakon razmatranja sadržine osporenih odredaba Zakona utvrdio da nijesu nesaglasne s Ustavom Crne Gore.

12. Za odlučivanje u ovom predmetu relevantne su sljedeće odredbe:

Ustav Crne Gore

DIO PRVI OSNOVNE ODREDBE

Država

Član 1 stav 2

Crna Gora je građanska, demokratska, ekološka i država socijalne pravde, zasnovana na vladavini prava.

Zabrana diskriminacije

Član 8 stav 1

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

Zakonodavstvo

Član 16 tač. 1, 3 i 5

Zakonom se, u skladu sa Ustavom, uređuju:

- 1) način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje;
- 3) način osnivanja, organizacija i nadležnost organa vlasti i postupak pred tim organima, ako je to neophodno za njihovo funkcionisanje;
- 5) druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

DIO DRUGI
LJUDSKA PRAVA I SLOBODE

1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Osnov i jednakost

Član 17

Prava i slobode ostvaruju se na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma. Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo.

Ograničenje ljudskih prava i sloboda

Član 24

Zajemčena ljudska prava i slobode mogu se ograničiti samo zakonom, u obimu koji dopušta Ustav u mjeri koja je neophodna da bi se u otvorenom i slobodnom demokratskom društvu zadovoljila svrha zbog koje je ograničenje dozvoljeno.

Ograničenja se ne smiju uvoditi u druge svrhe osim onih radi kojih su propisana.

2. LIČNA PRAVA I SLOBODE

Pravično i javno suđenje

Član 32

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Ne bis in idem

Član 36

Nikome se ne može ponovo suditi niti može biti ponovo osuđen za isto kažnjivo djelo.

4. EKONOMSKA, SOCIJALNA I KULTURNA PRAVA I SLOBODE

Svojina

Član 58

Jemči se pravo svojine.

Niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine, osim kada to zahtijeva javni interes, uz pravičnu naknadu.

Prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi su u državnoj svojini.

Preduzetništvo

Član 59

Jemči se sloboda preduzetništva.

Sloboda preduzetništva može se ograničiti samo ako je to neophodno radi zaštite zdravlja ljudi, životne sredine, prirodnih bogatstava, kulturne baštine ili bezbjednosti i odbrane Crne Gore.

DIO TREĆI
UREĐENJE VLASTI

1. SKUPŠTINA CRNE GORE

Nadležnost

Član 82 tačka 2

Skupština:
2) donosi zakone.

Odlučivanje
Član 91 stav 1

Skupština odlučuje većinom glasova prisutnih poslanika na sjednici kojoj prisustvuje više od polovine svih poslanika, ako Ustavom nije drukčije određeno.

5. SUD

Javnost suđenja
Član 120

Rasprava pred sudom je javna i presude se izriču javno.

Izuzetno, sud može isključiti javnost sa rasprave ili njenog dijela iz razloga koji su nužni u demokratskom društvu, samo u obimu koji je potreban: u interesu morala; javnog reda; kada se sudi maloljetnicima; radi zaštite privatnog života stranaka; u bračnim sporovima; u postupcima u vezi sa starateljstvom ili usvojenjem; radi čuvanja vojne, poslovne ili službene tajne i zaštite bezbjednosti i odbrane Crne Gore.

DIO PETI

USTAVNOST I ZAKONITOST

Saglasnost pravnih propisa
Član 145

Zakon mora biti saglasan sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, a drugi propis mora biti saglasan sa Ustavom i zakonom.

Član 146

Zakon i drugi propis objavljuje se prije stupanja na snagu, a stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja.

Izuzetno, kada za to postoje razlozi utvrđeni u postupku donošenja, zakon i drugi propis može stupiti na snagu najranije danom objavljivanja.

DIO ŠESTI

USTAVNI SUD CRNE GORE

Nadležnost
Član 149 stav 1 tačka 1

Ustavni sud odlučuje:

1) o saglasnosti zakona sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima.

Amandmani I do XVI na Ustav Crne Gore ("Službeni list CG", broj 38/13)

Amandman IV st. 1 i 4

Većinom glasova svih poslanika Skupština donosi zakone kojima se uređuju: način ostvarivanja sloboda i prava građana, crnogorsko državljanstvo, referendum, materijalne obaveze građana, državni simboli i upotreba i korišćenje državnih simbola, odbrana i bezbjednost, vojska, osnivanje, spajanje i ukidanje opština; proglašava ratno i vanredno stanje; donosi prostorni plan; donosi poslovnik Skupštine; odlučuje o raspisivanju državnog referenduma; odlučuje o skraćanju mandata; odlučuje o razrješenju predsjednika Crne Gore; bira i razrješava predsjednika i članove Vlade i odlučuje o povjerenju Vladi; imenuje i razrješava zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

Ovim amandmanom zamjenjuju se stav 2 člana 91 i dopunjava član 91 Ustava Crne Gore.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda („Službeni list Srbije i Crne Gore - Međunarodni ugovori”, br. 9/03 i 5/05)

Član 6 stav 1

Pravo na pravično suđenje

1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s cijelog ili s dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbjednosti u demokratskom društvu, kada to zahtijevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.

Protokol broj 7 uz Evropsku konvenciju

Pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istom predmetu

Član 4

1. Nikome se ne može suditi niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za djelo zbog koga je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom te države.

2. Odredbe prethodnog stava ne sprječavaju obnovu postupka u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom date države, ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u ranijem postupku došlo do bitne povrede koja je mogla da utiče na njegov ishod.

3. Ovaj se član ne može staviti van snage na osnovu člana 15. Konvencije.

Uredba (EZ) br. 861/2007 Evropskog parlamenta i vijeća, od 11. jula 2007. godine, o uvođenju evropskog postupka za sporove male vrijednosti

Član 16

Troškovi

Stranka koja nije uspjela u postupku snosi troškove postupka. Međutim, sud ne dosuđuje troškove stranci koja u sporu uspije ako su ti troškovi neopravdani ili nerazmjerni sa tužebnim zahtjevom.”

Direktiva 2008/52/EK Evropskog parlamenta i savjeta, od 21. maja 2008. godine, o određenim aspektima medijacije u građanskim i privrednim stvarima

Član 5

Korišćenje medijacije

1. Sud kod kojeg je predata tužba može, kada je to prikladno i nakon što je uzeo u obzir sve okolnosti predmeta, pozvati strane da koriste medijaciju da bi riješile spor. Sud može takođe pozvati strane da prisustvuju informativnom sastanku o upotrebi medijacije ukoliko se takvi sastanci održavaju i ako su lako dostupni.

2. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje domaće zakonodavstvo kojim se propisuje da je korišćenje medijacije obavezno ili se propisuje da za korišćenje medijacije postoje podsticaji ili sankcije ukoliko se postupci medijacije ne koriste prije ili nakon početka sudskog postupka, uz uslov da takav zakon ne sprečava strane da iskoriste svoje pravo na pristup sudskom sistemu.”

Poslovnik Skupštine Crne Gore („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 51/06 i 66/06 i „Službeni list Crne Gore”, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13, 42/15, 52/17, 17/18 i 47/19)

VI ZASIJEDANJE I SJEDNICA SKUPŠTINE

A. REDOVNO ZASIJEDANJE

3. Tok sjednice

1) Utvrđivanje kvoruma i dnevnog reda

Kvorum za sjednicu

Član 90

Predsjednik Skupštine otvara sjednicu Skupštine i utvrđuje da li je prisutna većina ukupnog broja poslanika (u daljem tekstu: kvorum).

Kvorum je potreban za: početak sjednice; usvajanje zapisnika; utvrđivanje dnevnog reda i za odlučivanje. Kvorum nije potreban u toku pretresa na sjednici.

Kvorum se utvrđuje primjenom elektronskog sistema za glasanje, na način što je svaki poslanik dužan da se lično identifikuje (prijava) ubacivanjem identifikacione kartice u poslanički pult na svom sjedištu ili na osnovu evidencije generalnog sekretara Skupštine.

Na zahtjev 10 poslanika, utvrđivanje kvoruma vrši se prozivkom poslanika.

Predsjednik Skupštine obavještava poslanike koji su poslanici najavili, odnosno opravdali odsustvo, kao i ko je pozvan da prisustvuje sjednici.

XV. ORGANIZACIJA I RAD SKUPŠTINE U SLUČAJU VANREDNE SITUACIJE, NEPOSREDNE RATNE OPASNOSTI ILI RATA

Član 222

Organizacija i rad Skupštine u slučaju vanrednog stanja, neposredne ratne opasnosti ili rata uređuje se posebnom odlukom Skupštine.

Odluka o dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 112/20)

Član 1

U Poslovniku Skupštine Crne Gore ("Službeni list RCG", br. 51/06 i 66/06 i "Službeni list CG", br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13, 32/14, 42/15, 52/17, 17/18 i 47/19) u nazivu Poglavlja XV. poslije riječi: "VANREDNOG STANJA," dodaju se riječi: "VANREDNE SITUACIJE,".

Član 2

Poslije člana 222 dodaju se tri nova člana koji glase:

Organizacija i rad Skupštine u slučaju proglašenja vanredne situacije izazvane epidemijom zarazne bolesti Covid – 19.

Član 222a

Poslanik kojem je, usljed primjene mjere zaštite stanovništva od zaraznih bolesti u vanrednoj situaciji izazvanoj epidemijom Covid - 19, ograničena sloboda kretanja od strane nadležnog organa, može odlučivati na sjednici Skupštine i njenih radnih tijela van sjedišta Skupštine (u daljem tekstu: sjednica na daljinu) putem bezbjedne informaciono-komunikacione tehnologije.

Poslanik iz stava 1 ovog člana dužan je najkasnije do početka zakazane sjednice ili nastavka prekinute sjednice obavijestiti predsjednika Skupštine, odnosno predsjednika radnog tijela, u pisanoj ili elektronskoj formi (e-mail), o postojanju razloga za učestvovanje u radu sjednice na daljinu (mjere izolacije).

Sjednica na daljinu sprovodi se putem informacione tehnologije iz stava 1 ovog člana, koja omogućava prenos podataka, slike i zvuka u realnom vremenu, takvog kvaliteta da se bez sumnje može utvrditi identitet poslanika koji odlučuje na sjednici.

Član 222b

Skupština na sjednici na daljinu odlučuje javnim glasanjem i to: upotrebom elektronskog sistema za glasanje, dizanjem ruke, prozivkom ili upotrebom informacione tehnologije iz člana 222a stav 1 ovog poslovnika.

Ukoliko Skupština na sjednici na daljinu odlučuje o izboru predsjednika i potpredsjednika Skupštine, kao i vrhovnog državnog tužioca sprovodi se javno glasanje u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Član 222c

Odredbe čl. 222a i 222b primjenjivaće se do 31. decembra 2020. godine.

Odluka o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 129/20)

Član 54

U članu 222b prije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

“Prilikom utvrđivanja kvoruma, prisutnima se smatraju poslanici koji su fizički prisutni u plenarnoj sali Skupštine, i poslanici koji učestvuju primjenom bezbjedne informaciono-komunikacione tehnologije.”

Član 55

Član 222c briše se.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službeni list Crne Gore”, broj 76/20)

13. Podnosioci predloga navode da Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službeni list Crne Gore”, broj 76/20) nije donijet na način propisan odredbama člana 91 st. 1 i 2 Ustava, jer na sjednici Skupštine, prilikom odlučivanja o Predlogu osporenog Zakona, nije prisustvovalo više od polovine od ukupnog broja poslanika. Zapravo, osporavaju način glasanja u Skupštini Crne Gore, budući da je predsjednik Skupštine objedinio rezultate glasanja poslanika koji su glasali u sali u kojoj se održavala sjednica Skupštine, sa glasovima poslanika koji su *online* glasali van sale u kojoj se održavala sjednica, i objavio rezultate glasanja o osporenom Zakonu.

14. Po nalaženju Ustavnog suda, prilikom donošenja osporenog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službeni list Crne Gore”, broj 76/20) nijesu povrijeđene odredbe člana 91 st. 1 i 2 Ustava.

15. Iz Ustava proizilazi da Skupština donosi zakone (član 82 tačka 2). Skupština odlučuje većinom glasova prisutnih poslanika na sjednici kojoj prisustvuje više od polovine svih poslanika, ako Ustavom nije drukčije određeno (član 91 stav 1 Ustava). Većinom glasova svih poslanika Skupština donosi zakone kojima se uređuju: način ostvarivanja sloboda i prava građana, crnogorsko državljanstvo, referendum, materijalne obaveze građana, državni simboli i upotreba i korišćenje državnih simbola, odbrana i bezbjednost, vojska, osnivanje, spajanje i ukidanje opština; proglašava ratno i vanredno stanje; donosi prostorni plan; donosi poslovnik Skupštine; odlučuje o raspisivanju državnog referenduma; odlučuje o skraćanju mandata; odlučuje o razrješenju predsjednika Crne Gore; bira i razrješava predsjednika i članove Vlade i odlučuje o povjerenju Vladi; imenuje i razrješava zaštitnika ljudskih prava i sloboda (član 91 stav 2 Ustava).

16. Na Petoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2020. godini, od 23. juna 2020. godine, Skupština Crne Gore usvojila je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku koji je objavljen u „Službenom listu Crne Gore”, broj 76/20. Iz listinga glasanja dostupnog na internet stranici Skupštine proizilazi

da je za prijedlog navedeng Zakona ukupno glasalo 42 poslanika od ukupno 81 poslanika u Skupštini od kojih je 41 bio "za, a jedan "uzdržan".⁵

17. I iz stenograma dostavljenih od strane podnosilaca predloga, sa Pete sjednice Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2020. godini, od 23. juna 2020. godine, proizilazi da su glasovi poslanika prisutnih u Skupštini objedinjeni iz Plenarne i Plave sale, kao i iz Crvenog i Plavog salona, na koji način je utvrđeno da su glasala 42 poslanika, od kojih je 41 bio "za", a jedan "uzdržan".

18. Poslovnik Skupštine Crne Gore⁶, koji je bio na snazi u vrijeme donošenja osporenog Zakona izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, nije propisivao organizaciju i rad Skupštine u slučaju proglašenja vanredne situacije izazvane epidemijom zarazne bolesti Covid – 19. Ipak, Ustavni sud ne može a da ne primjeti da je Skupština Crne Gore, dana 23. novembra 2020. godine, donijela Odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore⁷ kojom je uredila organizaciju i rad Skupštine u slučaju proglašenja vanredne situacije izazvane epidemijom zarazne bolesti Covid – 19.

19. Ustavni sud podsjeća na svoj stav izražen u predmetu U-II br. 23/20, od 30. juna 2020. godine, da je i Savezni Ustavni sud Savezne Republike Njemačke, u svojoj novijoj praksi, u vezi sa virusom Covid-19, razmatrao brojna ograničenja osnovnih prava propisana uredbama nadležnih organa te države, te da je u svojim nedavnim odlukama o hitnim zahtjevima protiv uredbi o mjerama zaštite od zaraze, donijetim u maju i junu 2020. godine, utvrdio „zadiranja” u osnovna prava, ali je, u hitnim postupcima, konstatovao da su ta „zadiranja” ustavno - pravno opravdana i, stoga, ustavna⁸. U tom smislu "zadiranje u način utvrđivanja kvoruma Skupštine i način glasanja o osporenomm Zakonu, odnosno utvrđivanje kvoruma i glasanje poslanika za usvajanje osporanog Zakona na način što dio poslanika čije se prisustvo za kvorum konstatovalo i koji su glasali za usvajanje osporenog Zakona, nijesu bili fizički prisutni u plenarnoj Sali Skupštine tokomm oviih radnji, već su istii, zbog nespornog postojanja vanredne situacije izazvane virusom Covid-19, bili fizički prisutni u drugim prostorijama Skupštine, odakle su putem informaciono komunikacione tehnologije na jasan i nedvosmislen način glasali o usvajanju osporenog Zakona, Ustavni sud je ocijenio ustavnopravno opravdanim i prihvatljivim.

20. S tim u vezi, imajući u vidu ustavno određenje da Skupština odlučuje većinom glasova prisutnih poslanika na sjednici kojoj prisustvuje više od polovine svih poslanika, ako Ustavom nije drukčije određeno, iz odredbe člana 91 stav 1 Ustava; da iz Listinga glasanja proizilazi da je za Predlog osporenog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku glasala potrebna većina poslanika, saglasno odredbi člana 91 stav 2 Ustava, te opštepoznate okolnosti izazvane epidemijom zarazne bolesti Covid-19 koje su i uslovile kasnije donošenje Odluka o dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore, dana 24. novembra 2020. godine i 7. januara 2021. godine, Ustavni sud je utvrdio da objedinjavanjem rezultata glasanja prisutnih poslanika u Skupštini nije povrijeđena odredba člana 91 stav 1 Ustava, odnosno da je bila obezbijedena prisutnost poslanika prilikom utvrđivanja kvoruma u skladu sa citiranom odredbom Ustava, kao i da je postojao propisani kvorum od 41 poslanika neophodan za odlučivanje na istoj (sjednici prisustvalo 42 poslanika) i potrebna većina glasova poslanika koji su se izjasnili za usvajanje osporenog Zakona, saglasno odredbama člana 91 st. 1 i 2 Ustava.

⁵ Listing glasnja dostupan na <https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/892/2191-13858-.pdf>.

⁶ „Službeni list Republike Crne Gore”, br. 51/06 i 66/06 i „Službeni list Crne Gore”, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13, 42/15, 52/17, 17/18 i 47/19.

⁷ Odluka o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 112/20), stupila je na snagu 24. novembra 2020. godine, saglasno odredbi člana 6 te odluke i Odluka o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 129/20), stupila na snagu 7. januara 2021. godine.

⁸ Navedeni stav je Ustavni sud izrazio povodom ocjene *Naredbe o sprovođenju mjera za sprječavanje infekcije izazvane novim koronavirusom; Naredbe o zabrani putovanja putnika iz Crne Gore avio saobraćajem na sjever Republike Italije u Milano i Bolonju kao i ulazak putnika iz tih destinacija u Crnu Goru; Naredbe za preduzimanje privremenih mjera za sprječavanje unošenja u zemlju, suzbijanje i sprječavanje prenošenja novog koronavirusa i Naredbe o proglašavanju epidemije zarazne bolesti COVID-19.*

21. Ustavni sud, prije iznošenja svoje ocjene o ustavnosti osporenih odredaba Zakona o parničnom postupku, najprije ukazuje na granice svojih nadležnosti prilikom te ocjene. Naime, sloboda izbora normativnog okvira ili zakonodavnog modela uređenja je u rukama zakonodavca, te, u tom smislu, cilj ove ustavnosudske odluke nije da traži nova normativna rješenja, već da analizira postojeće osporene zakonske odredbe. Pronalaženje adekvatnih zakonskih rješenja kojima će se, na odgovarajući način, urediti materija u isključivoj je nadležnosti zakonodavca. S ustavnopravnog aspekta, jedina obaveza zakonodavca je da, pri uređivanju procesno – pravnih instituta u parničnom postupku, uvažava zahtjeve koje pred njega postavlja Ustav Crne Gore, a naročito one koji proizlaze iz načela vladavine prava, kao i one kojima se štite određena ustavna dobra i vrijednosti. Drugim riječima, njihovo uređenje uvijek mora biti takvo da osigurava ostvarenje načela vladavine prava, kao najviše vrijednosti ustavnog poretka Države Crne Gore, koja je temelj za tumačenje Ustava, na način da, kao osnovne vrijednosti, unapređuje pravnu sigurnost, određenost, pristupačnost, predvidljivost, pravnu izvjesnost i dosljednost procesno – pravnih normi Zakona. Ustavni je zadatak Ustavnog suda Crne Gore da osigura da ti zahtjevi budu poštovani.

22. U ostvarivanju svoje nadležnosti da odlučuje o saglasnosti zakona sa Ustavom *in abstracto*, Ustavni sud se vodi određenim pravilima. Vladavina prava, kao najviša vrijednost ustavnog poretka Države Crne Gore, sadrži i zahtjeve o opšim obilježjima koje bi zakoni morali imati kako bi sa vladavinom prava bili usklađeni. Iako pretpostavlja punu ustavnost i zakonitost, vladavina prava više je od samog zahtjeva za postupanje u skladu sa zakonom, jer uključuje i zahtjeve koji se tiču sadržaja zakona. U tom smislu, u pravnom poretku utemeljenom na vladavini prava zakoni moraju biti opšti i jednaki za sve, a posljedice trebaju biti izvjesne za one na koje će se zakon primijeniti. Zakonske posljedice moraju biti primjerene legitimnim očekivanjima stranaka u svakom konkretnom slučaju u kojem se zakoni na njih neposredno primjenjuju. Predvidljivost je, kao sastavni dio vladavine prava, pretpostavka za izgradnju povjerenja u sudski sistem, a riječ je, u prvom redu, o zahtjevu za pristupačnošću, određenošću i predvidljivošću pravnih normi.

23. Sve što je navedeno u prethodnim tačkama obrazloženja ove odluke i rješenja odredilo je opseg ustavnosudske ocjene Zakona u ovom postupku, ali i način ispitivanja saglasnosti sa Ustavom osporenih odredaba tog Zakona *in abstracto*. Ustavni sud, pritom, ponovo naglašava da nije nadležan da ocjenjuje svrsishodnost normativnog modela Zakona i prikladnost pojedinih njegovih instituta, već samo ispunjava li Zakon, u okviru modela koji je odabrala Skupština Crne Gore, svoju funkciju u zaštiti ljudskih prava, posmatranu u svjetlu dinamičke interpretacije Ustava u skladu s evropskim pravnim standardima.

Odredba člana 15 Zakona o parničnom postupku („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 22/04 i 75/06 i „Službeni list Crne Gore”, br. 48/15, 51/17, 34/19 i 76/20)

24. Osporenom odredbom člana 15 Zakona propisano da je:

„U parničnom postupku sud je u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca vezan za pravosnažnu presudu suda kojom se optuženi oglašava krivim.”

25. Podnosioci u inicijativi ističu da je osporenom odredbom člana 15 Zakona povrijeđeno pravo na pravično suđenje, kao i pravo na pristup sudu trećim licima, koja nijesu imala pravo da se izjasne o svim bitnim činjenicama i pravnim tvrdnjama, te dokazima koje mogu biti od interesa za njegovu pravnu stvar, kao i pravo na ravnopravnost stranaka i procesnu ravnotežu u parničnom postupku, odnosno da je učinjena povreda člana 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda⁹.

26. Ustavni sud je utvrdio osporena odredba člana 15 Zakona nije nesaglasna s Ustavom Crne Gore, odnosno da ista nije u suprotnosti s ustavnim principom o pravu na pravično suđenje, iz odredbe člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Konvencije.

⁹ U daljem tekstu: Evropska konvencija

27. Pravo na pristup sudu jedno je od najvažnijih prava, sadržanih u odredbi člana 32 Ustava, koji svakome jemči pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom. Odredbom člana 6 stav 1 Konvencije zajamčeno je pravo na pravično suđenje (*fair trial*), koje obuhvata "pravo na sud" (*right to a court*), a kojem je važan aspekt pravo na pristup sudu (*right to access to a court*), to jest pravo pokretanja postupka pred sudom (*tribunalom*). Naime, ostvarenje prava na pristup sudu pretpostavka je svih drugih jemstava propisanih tom odredbom. Iz jezičkog, sistematskog, ciljnog ili teleološkog tumačenja osporenog normativnog određenja jasno proizilazi da je, u parničnom postupku, sud vezan za pravosnažnu presudu suda kojom se optuženi oglašava krivim samo u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinioca. Smisao navedene odredbe člana 15 Zakona je u tome da se obezbijedi autoritet osuđujućoj presudi krivičnog suda, spriječi mogućnost donošenja kontradiktornih odluka koje ugrožavaju pravnu sigurnost, kao i da se obezbijedi ostvarivanje ekonomičnosti. Do primjene pravila o vezanosti parničnog suda pravosnažnom presudom krivičnog suda kojom je optuženi oglašen krivim, dolazi u situacijama kada se u parnici pokrenutoj protiv učinioca krivičnog dela odlučuje o građansko - pravnim posljedicama koje su nastale iz jednog životnog događaja povodom koga je ranije vođen krivični postupak, u kome je tuženi u parnici oglašen krivim.

28. Kada su u pitanju pravosnažne osuđujuće presude krivičnog suda, parnični sud je vezan stavovima krivičnog suda, ukoliko se one odnose na sama obilježja konkretnog krivičnog djela.¹⁰ Pravosnažna presuda krivičnog suda ima dejstvo i kao pravna činjenica u svim onim situacijama u kojima nastanak ili prestanak jednog prava zavisi od postojanja presude određene sadržine. Međutim, to ne znači da ako takva presuda nije donijeta, parnični sud ne može sam da utvrđuje ko je štetnik i u kojoj meri je on odgovoran za nastalu štetu, kao i da odlučuje o obavezi štetnika da naknadi štetu, ukoliko za to ima dovoljno elemenata i ako ocijeni da odluka o tužbenom zahtjevu ne zavisi od toga da li je učinjeno određeno krivično delo. Odluka parničnog suda o naknadi štete nezavisna je od odluke krivičnog suda o postojanju krivičnog djela i krivične odgovornosti štetnika, pošto je građansko - pravna odgovornost šira od krivične odgovornosti i parnični sud ovlašćen da utvrđuje pod kojim uslovima se dogodio štetni događaj i čijom krivicom, nezavisno od toga da li se protiv štetnika vodi krivični postupak.

29. U odnosu na prava trećih lica, iako se podnijetom inicijativom implicira na područje moguće primjene prava, što je nadležnost redovnih sudova, Ustavni sud, zbog značaja navedenog načela, upućuje na postojanje instituta oštećenog u krivičnom postupku, koji u tom postupku može istaći svoj imovinsko – pravni zahtjev, kao i na odredbe čl. 205 - 210 Zakona o parničnom postupku o učešću trećih lica u parnicu, čime je obezbijedeno pravo na pristup sudu trećim licima za slučaj da se nijesu izjasnila o svim bitnim činjenicama i pravnim tvrdnjama, te dokazima koji mogu biti od interesa za razrješenje pravne stvari, kao i pravo na ravnopravnost stranaka i procesnu ravnotežu u parničnom postupku, odnosno prava iz člana 6 stav 1 Konvencije.

Odredba člana 194 stav 4 Zakona o parničnom postupku („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 22/04 i 75/06 i „Službeni list Crne Gore”, br. 48/15, 51/17, 34/19 i 76/20)

30. Osporenom odredbom člana 194 stav 4 Zakona propisano je:

„Povučena tužba smatra se kao da nije ni bila podnesena i može se ponovo podnijeti.”

31. Podnosilac u inicijativi ističe da je osporena odredba člana 194 stav 4 Zakona u suprotnosti sa ustavnim načelom *ne bis in idem*, iz odredbe člana 36 Ustava, koje načelo postoji u mnogim pravnim sistemima

¹⁰ Tako na primjer u parnici za naknadu štete prouzrokovane jednim događajem parnični sud je vezan za stavove krivičnog suda u pogledu prouzrokovanja štete, ali samo ukoliko je šteta bitni elementat krivičnog djela. U nekim situacijama izvršenje krivičnog dela predstavlja uslov za nastanak ili prestanak određenih subjektivnih prava. U tom slučaju se pitanje da li je izvršeno krivično delo pojavljuje kao prethodno pitanje. U pogledu rješavanja ovog pravnog pitanja važe opšta pravila o rješavanju prethodnog pitanja.

stranih država i koje predstavlja opšteprihvaćeno pravilo međunarodnog prava, budući da je suština ovog načela da se između istih stranaka, po istom pravnom osnovu, čiji je predmet tužbe istovjetan, ne može dva puta suditi.

32. Odredbom člana 36 Ustava je propisano da se nikome ne može ponovo suditi niti može biti ponovo osuđen za isto kažnjivo djelo. Imajući u vidu navedeno ustavno određenje, Ustavni sud je ocijenio da ukazivanje podnosioca na povredu ustavnog principa *ne bis in idem*, iz odredbe člana 36 Ustava, nije relevantno za ocjenu ustavnosti osporene odredbe člana 194 stav 4 Zakona, jer se navedena osporena odredba, kojom je propisano da se povučena tužba smatra kao da nije ni bila podnesena i može se ponovo podnijeti, ne može dovesti u vezu sa navedenim ustavnim principom.

33. Načelo *ne bis in idem* je uređeno i članom 4 Protokola broj 7 uz Konvenciju na način što je propisano da se nikome ne može suditi, niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za djelo zbog kojeg je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom te države. Dakle, radi se o nacionalnoj zabrani dvostrukog suđenja kojom se isključuje ponovno suđenje ili kažnjavanje u krivičnom postupku zbog djela zbog kojeg je optuženi već bio osuđen ili oslobođen pred nacionalnim sudom. S druge strane, ovo načelo je propisano i odredbom člana 50 Povelje o pravima i slobodama Evropske unije (Povelja). Dok Konvencija govori o nacionalnom *ne bis in idem* načelu, Povelja govori o transnacionalnom, jer se radi o tome da optuženi ne može ponovo biti osuđen ili kažnjen u krivičnom postupku zbog djela zbog kojeg je već bio pravosnažno osuđen ili oslobođen u Evropskoj uniji (EU) u skladu sa zakonom. Načelo *ne bis in idem* propisano je i Zakonom o krivičnom postupku Crne Gore (ZKP), tačnije odredbom člana 6 stav 1 koja glasi „nikome ne može biti ponovo suđeno za krivično djelo za koje je pravosnažnom odlukom osuđen ili oslobođen optužbe”.

34. Navedena osporena odredba člana 194 stav 4 Zakona, kojom je propisano da se povučena tužba smatra kao da nije ni bila podnesena i može se ponovo podnijeti, ne može se dovesti ni u vezu sa pravilom *res iudicata*, budući da, u parničnom postupku, sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku. Tek ukoliko je sud presudio, što znači meritorno riješio spor, važiće pravilo da je *res iudicata*, odnosno presuđena stvar, a to znači da je izrekom odluke odlučeno o zahtjevu, te da je iz izreke vidljivo koji je zaključak suda o pitanju zbog kojeg se vodio spor.

Odredbe člana 329 stav 4 i člana 330a st. 1 i 3 Zakona o parničnom postupku („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 22/04 i 75/06 i „Službeni list Crne Gore”, br. 48/15, 51/17, 34/19 i 76/20)

35. Odredbama člana 329 Zakona, čiji stav 4 je osporen, propisano je:

„Sud je dužan da na pripremnom ročištu, odnosno na prvom ročištu za glavnu raspravu, ako pripremno ročište nije održano, upozna stranke sa mogućnošću rješavanja spora medijacijom ili drugim načinima alternativnog rješavanja spora.

Ako sud u toku postupka ocijeni da bi se spor mogao uspješno riješiti medijacijom, preporučiće strankama da spor riješe medijacijom u skladu sa zakonom kojim se uređuje alternativno rješavanje sporova.

Ako smatra da je prema okolnostima konkretnog slučaja to opravdano, sud može rješenjem da uputi stranke na prvi sastanak sa medijatorom radi pokušaja rješavanja spora u postupku medijacije, sve do pravosnažnog okončanja postupka.

Sud je dužan da posebnim rješenjem uputi stranke na prvi sastanak sa medijatorom:

1) ako je jedna od stranaka Crna Gora, Glavni grad, Prijestonica, odnosno opština;
2) u privrednim sporovima, osim u sporovima sa međunarodnim elementom, u sporovima iz odnosa na koje se primjenjuje statusno (kompanijsko) pravo i u sporovima u kojima je stranka u stečajnom postupku upućena na parnični postupak;

3) u drugim slučajevima propisanim posebnim zakonom.

Protiv rješenja iz st. 3 i 4 ovog člana nije dopuštena posebna žalba.”

36. Odredbama člana 330a Zakona, čiji st. 1 i 3 su osporeni, propisano je:

„Kad sud uputi stranke na prvi sastanak sa medijatorom u skladu sa članom 329 st. 3 i 4 ovog zakona, stranke su dužne da lično prisustvuju prvom sastanku sa medijatorom.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, sastanku sa medijatorom, pored stranaka, mogu prisustvovati i njihovi punomoćnici.

Ako stranka bez opravdanog razloga ne dođe na prvi sastanak sa medijatorom, dužna je da, nezavisno od ishoda sudskog postupka, naknadi protivnoj stranci troškove koje je prouzrokovala svojom krivicom.

Troškove iz stava 3 ovog člana čine svi izdaci učinjeni povodom prvog sastanka sa medijatorom, uključujući nagradu za rad advokata i drugih lica kojima u skladu sa zakonom pripada nagrada.”

37. Zakonom o alternativnom rješavanju sporova¹¹ uređeno je alternativno rješavanje sporova u građanskopravnim odnosima medijacijom, ranom neutralnom ocjenom spora i drugim načinima alternativnog rješavanja sporova, u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima (član 1) i taj Zakon se ne primjenjuje na postupak mirnog rješavanja sporova pred arbitrom, kao ni na sporove za koje je propisana isključiva nadležnost suda ili drugog organa (član 2).

38. Korišćenje medijacije propisano je i Direktivom 2008/52/EK Evropskog parlamenta i savjeta, od 21. maja 2008. godine o određenim aspektima medijacije u građanskim i privrednim stvarima, pa je tako odredbom člana 5 stav 1 navedene Direktive propisano da sud kod kojeg je predata tužba može, kada je to prikladno i nakon što je uzeo u obzir sve okolnosti predmeta, pozvati strane da koriste medijaciju da bi riješile spor. Sud može takođe pozvati strane da prisustvuju informativnom sastanku o upotrebi medijacije ukoliko se takvi sastanci održavaju i ako su lako dostupni. Odredbom stava 2 istog člana Direktive propisano je da ova Direktiva ne dovodi u pitanje domaće zakonodavstvo kojim se propisuje da je korišćenje medijacije obavezno ili se propisuje da za korišćenje medijacije postoje podsticaji ili sankcije ukoliko se postupci medijacije ne koriste prije ili nakon početka sudskog postupka, uz uslov da takav zakon ne sprječava strane da iskoriste svoje pravo na pristup sudskom sistemu.

39. Podnoisilac u inicijativi ističe da je osporenim odredbom člana 329 stav 4 Zakona povrijeđen član 17 Ustava kojim je propisano da svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo.

40. Ustavni sud je utvrdio da osporenim odredbom člana 329 stav 4 Zakona nije povrijeđen ustavni princip o jednakosti svih pred zakonom, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo, iz odredbe člana 17 stav 2 Ustava.

41. Iz načela jednakosti, garantovanog odredbom člana 17 stav 2 Ustava, za donosioca propisa proizilazi obaveza zabrane proizvoljnog postupanja, odnosno obaveza strogog vezivanja načelom srazmjernosti u slučaju različitog tretiranja lica ili grupe lica, po posebnosti ili ličnim svojstvima, koja se nalaze u istoj ili sličnoj pravnoj ili činjeničnoj situaciji. Ustavom zajamčena jednakost svih pred zakonom, podrazumijeva jednakost prava i obaveza u istovjetnom pravnom položaju, a princip zabrane diskriminacije uspostavljen je tako da bez razloga – zabranjuje, da se ono što je isto ili slično nejednako pravno tretira, odnosno da se ono što je bitno različito, tretira pravno jednako. Princip nediskriminacije (jednakosti) ne odnosi se samo na jednaki tretman jednakih slučajeva nego i na supstantivnu jednakost - nejednak tretman nejednakih slučajeva u proporciji sa njihovom nejednakošću.

¹¹ "Službeni list CG", br. 77/20 i 53/25

42. Naime, član 17 Ustava ne zabranjuje zakonodavcu da prava i obaveze pojedinih istovrsnih ili različitih adresata zakona uređuje različito, ako se time ispravljaju postojeće nejednakosti među tim adresatima ili za to postoje drugi opravdani, na Ustavu utemeljeni razlozi. Različito uređenje prava i obaveza, međutim, nema objektivnog i razumnog opravdanja, ako se time ne ostvaruje legitimni cilj, ili ako ne postoji srazmjernost između propisane zakonske mjere i cilja koji se želi postići.

43. Propisivanjem osporenim odredbom člana 329 stav 4 Zakona da je *“sud dužan da posebnim rješenjem uputi stranke na prvi sastanak sa medijatorom: 1) ako je jedna od stranaka Crna Gora, Glavni grad, Prijestonica, odnosno opština; 2) u privrednim sporovima, osim u sporovima sa međunarodnim elementom, u sporovima iz odnosa na koje se primjenjuje statusno (kompanijsko) pravo i u sporovima u kojima je stranka u stečajnom postupku upućena na parnični postupak; 3) u drugim slučajevima propisanim posebnim zakonom,* po ocjeni Ustavnog suda, zakonodavac nije povrijedio ustavni princip o jednakosti svih pred zakonom, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo, iz odredbe člana 17 stav 2 Ustava, budući da svaka stranka dobrovoljno odlučuje da li će rješenje svog spora zatražiti u postupku medijacije ili u sudskom postupku, pri čemu propisivanje obaveznog prisustva prvom sastanku sa medijatorom ima za cilj upoznavanje stranaka sa prednostima rješavanja spora u postupku medijacije, a na sastanku će stranke, shodno principu dobrovoljnosti, odlučiti da li će prihvatiti medijaciju, pri čemu u slučaju neprihvatanja ne mogu nastupiti negativne posljedice. Propisivanjem da je sud dužan da posebnim rješenjem uputi stranke na prvi sastanak sa medijatorom, ako je jedna od stranaka - stranka iz osporene odredbe člana 329 stav 4 Zakona nije doveden u pitanje princip o jednakosti svih pred Zakonom, s obzirom da sud može, ako smatra da je prema okolnostima konkretnog slučaja to opravdano, rješenjem da uputi i one stranke, odnosno druga lica, koja nijesu obuhvaćena osporenim odredbom člana 329 stav 4 Zakona, na prvi sastanak sa medijatorom radi pokušaja rješavanja spora u postupku medijacije, sve do pravosnažnog okončanja postupka, a u skladu sa odredbom člana 329 stav 1 Zakona.

44. Pored toga, kao što je navedeno, osporena odredba člana 329 stav 4 Zakona je u saglasnosti i sa citarnom odredbom člana 5 Direktive 2008/52/EK Evropskog parlamenta i savjeta od 21. maja 2008. godine o određenim aspektima medijacije u građanskim i privrednim stvarima.

45. Nadalje, Sud Evropske unije je u predmetu *Rosalba Alassini v. Telecom SpA (C-317/08)* zauzeo stav da nametanje strankama obaveznog mirnog pokušaja rješavanja spora ne predstavlja povredu člana 6 stav 1 Konvencije.

46. U odnosu na navode podnosioca da su osporene odredbe člana 330a st. 1 i 3 Zakona o parničnom postupku *“u suprotnosti sa čl. 88 st. 1 i čl. 90 ZPP-a koji propisuju da stranke mogu da preduzimaju radnje u postupku lično ili preko punomoćnika, odnosno, radnje u postupku koje punomoćnik preduzima u granicama punomoćja imaju isto pravno dejstvo kao da ih je preduzela sama stranka”*, Ustavni sud je ocijenio da iz citirane odredbe člana 145 Ustava proizilazi da se pravni poredak države temelji na hijerarhiji pravnih akata, čiju osnovu čini Ustav kao pravni akt najviše pravne snage. Načelom saglasnosti pravnih propisa utvrđena je supremacija Ustava i potvrđenih međunarodnih ugovora u odnosu na zakon i Ustava i zakona u odnosu na druge propise. Ovaj princip omogućava jedinstvenost i djelotvornost pravnog sistema i predstavlja jedan od bitnih elemenata ostvarivanja vladavine prava. Saglasno navedenom, Ustav ne poznaje hijerarhijsko rangiranje zakonskih normi, jer se radi o aktima iste pravne snage, usvojenim od strane istog donosioca i iz tih razloga ne postoji mogućnost međusobne saglasnosti normi istog zakona. Takođe, Ustavni sud ukazuje da, saglasno odredbama člana 149 Ustava, nije nadležan da ocjenjuje cjelishodnost i opravdanost osporene odredbe Zakona, kao ni njenu primjenu, jer je takva ocjena isključivo u domenu zakonodavne politike. Sa ustavnopravnog aspekta Ustavni sud je nadležan samo za ocjenu saglasnosti konkretnog zakonskog rješenja sa mjerodavnim odredbama Ustava i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima.

Odredbe čl. 340 i 341 Zakona o parničnom postupku („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 22/04 i 75/06 i „Službeni list Crne Gore”, br. 48/15, 51/17, 34/19 i 76/20)

47. Osporenim odredbama čl. 340 i 341 Zakona propisano je:

„Član 340

Presuda se donosi u ime Crne Gore.

Sud će donijeti presudu najkasnije u roku od 30 dana od dana zaključenja glavne rasprave. Kao vrijeme donošenja presude podrazumijeva se dan kada je presuda pisano izrađena.

Ako sudija prekorači rok iz stava 1 ovog člana, dužan je u pisanoj formi izvijestiti predsjednika suda o razlozima prekoračenja.

Član 341

Nakon zaključenja glavne rasprave sud će prisutne stranke da obavijesti o datumu donošenja presude. Ako jedna od stranaka nije prisustvovala glavnoj raspravi, sud će je pisano obavijestiti o datumu donošenja presude.

Stranke, odnosno njihovi zastupnici ili punomoćnici su dužni sami da podignu presudu u zgradi suda.

Ako su stranke bile uredno obaviještene o datumu donošenja presude, rok za žalbu protiv presude počinje teći prvog narednog dana nakon donošenja presude.

Nakon zaključenja glavne rasprave stranke će biti upozorene da rok za žalbu teče prvog narednog dana od dana donošenja presude.”

48. Osparavajući odredbe člana 340 i 341 Zakona, podnosilac u inicijativi, u suštini, ističe da Zakon o parničnom postupku ne propisuje javno objavljivanje presude, već samo pisanu izradu i dostavljanje strankama, što je u suprotnosti sa odredbom člana 120 Ustava Crne Gore, kojom je propisano da se presude izriču javno.

49. Javnost suđenja u Ustavu Crne Gore uređena je odredbom člana 120 stav 1 na način što je propisano: “Rasprava pred sudom je javna i presude se izriču javno. Izuzeci su propisani odredbom stava 2 istog člana Ustava, koja glasi: “Izuzetno, sud može isključiti javnost sa rasprave ili njenog dijela iz razloga koji su nužni u demokratskom društvu, samo u obimu koji je potreban: u interesu morala; javnog reda; kada se sudi maloljetnicima; radi zaštite privatnog života stranaka; u bračnim sporovima; u postupcima u vezi sa starateljstvom ili usvojenjem; radi čuvanja vojne, poslovne ili službene tajne i zaštite bezbjednosti i odbrane Crne Gore.” Odredbom člana 32 Ustava propisano je da svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom. Odredbom člana 6 stav 1 Konvencije je, između ostalog, propisano i da se presuda izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloljetnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.

50. Iz citiranih odredaba Ustava i Konvencije jasno proizilazi da je javnost suđenja i izricanja presude pravilo, dok je isključenje javnosti sa rasprave ili njenog dijela izuzetak u slučajevima propisanim Ustavom i Konvencijom.

51. Zakon o parničnom postupku propisuje javnost glavne rasprave. Tako je odredbom člana 308 stav 1 Zakona propisano da glavna rasprava javna. Isključenje javnosti sa glavne rasprave takođe je propisano Zakonom. U tom smislu sud, u skladu sa odredbom člana 309 stav 1 Zakona, može isključiti javnost za cijelu glavnu raspravu ili jedan njen dio, ako to zahtijevaju interesi čuvanja državne, službene, poslovne ili lične tajne, interesi javnog reda ili razlozi morala.

52. Ustavni sud je, radi razjašnjenja spornih pitanja u ovom predmetu, imao u vidu i relevantnu praksu Evropskog suda za ljudska prava, u kojoj je izrazio stav o pravu na javno izricanje presude, a s tim u vezi i o ograničenjima prava po tom osnovu.

53. U tom smislu, u predmetu *Sutter protiv Švajcarske*¹² i *Campbell i Fell protiv Ujedinjenog Kraljevstva*¹³, Sud nije smatrao da mora doslovno tumačiti riječi „izreći javno“. Uprkos izricanju persude koje podrazumijeva kako je potrebno javno čitanje presude, postoje i druga sredstva koja presudu čine javnom i mogu biti u skladu s članom 6 stavom 1 Konvencije.

53.1. Po pravilu, oblik objavljivanja „presude“ prema domaćem pravu tužene države mora se ocijeniti s obzirom na posebni značaj predmetnog postupka i u odnosu na cilj kojem se teži na osnovu člana 6 stav 1 Konvencije, u tom kontekstu, a to je kontrola pravosuđa koju provodi javnost radi zaštite prava na pošteno suđenje. Pri toj ocjeni u obzir se mora uzeti postupak u cjelini. Takav stav je Evropski sud zauzao u predmetu *Welke i Bialek protiv Poljske*¹⁴, u kojem ograničavanje javne objave na izreku presude u postupku zatvorenom za javnost nije bilo u suprotnosti s članom 6 Konvencije. Stoga bi uvrštavanje presude u sudsku pisarnicu i objavljivanje u službenim zbirkama moglo ispuniti pretpostavku javnog izricanja.¹⁵

53.2. Pravo na javnu raspravu i pravo na javno izricanje presude dva su odvojena prava na osnovu člana 6 Konvencije. Činjenica da jedno od tih prava nije povrijeđeno sama po sebi ne znači da drugo pravo ne može biti povrijeđeno. Drugim riječima, javno izricanje kazne ne može ispraviti neopravdano održavanje rasprava bez javnosti¹⁶.

54. Imajući u vidu da se razlozi osporavanja ustavnosti odredaba čl. 340 i 341 Zakona svode na pitanja cjelishodnosti predviđenog rješenja, Ustavni sud ukazuje da mogućnost nekog drugog zakonskog rješenja, sama po sebi, ne čini zakon, odnosno odredbu tog zakona nesaglasnim s Ustavom. Ukoliko je rješenje koje je ponudio zakonodavac ostalo unutar ustavnopravno prihvatljivih granica, a što je u konkretnom slučaju, Ustavni sud nije nadležan da ocjenjuje da li je to rješenje najbolje za uređenje tog pitanja, odnosno jesu li ovlašćenja zakonodavca o tom pitanju mogla i trebala biti utvrđena na drugačiji način. Osim toga, u odnosu na navode podnosioca inicijative kojima se u, suštini, implicira zaključak da se traži postupanje Ustavnog suda kao tzv. pozitivnog zakonodavca, budući da *„suprotno Ustavu, osporenim odredbama Zakona o parničnom postupku propisano je samo da se presuda donosi u ime Crne Gore, ali ne i da se objavljuje, te je time zakonodavac isključio javnost iz njenog donošenja, odnosno izricanja / objavljivanja“*, Ustavni sud ukazuje da nema ulogu i ovlašćenja da stvara pravnu normu, već, saglasno odredbi člana 149 stav 1 tačka 1 Ustava, isključivo ima ulogu i ovlašćenja tzv. negativnog zakonodavca. S ustavnopravnog aspekta Ustavni sud je nadležan samo za ocjenu saglasnosti konkretnog zakonskog rješenja sa mjerodavnim odredbama Ustava i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima.

55. Polazeći od navedenih ustavnih ovlašćenja, kao i od prakse Evropskog suda, Ustavni sud je ocijenio da nema osnova za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti osporenih odredaba čl. 340 i 341 Zakona o parničnom postupku.

Odredba člana 449a Zakona o parničnom postupku („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 22/04 i 75/06 i „Službeni list Crne Gore“, br. 48/15, 51/17, 34/19 i 76/20)

56. Osporenom odredbom člana 449a Zakona propisano je:

¹² Predstavka broj 8209/78, presuda od 22. februara 1984. godine, stav 33.

¹³ Predstavka broj 7819/77, od 22. juna 1984. godine, stav 91.

¹⁴ Predstavka broj 15924/05, od 11. marta 2011. godine, stav 83.

¹⁵ Op.cit. Sutter, stav 34.

¹⁶ Predstavka broj 14945/03, presuda od 3. aprila 2014. godine.

„U postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka.“

57. Iz citirane odredbe člana 145 Ustava proizilazi da se pravni poredak države temelji na hijerarhiji pravnih akata, čiju osnovu čini Ustav kao pravni akt najviše pravne snage. Načelom saglasnosti pravnih propisa utvrđena je supremacija Ustava i potvrđenih međunarodnih ugovora u odnosu na zakon i Ustava i zakona u odnosu na druge propise. Ovaj princip omogućava jedinstvenost i djelotvornost pravnog sistema i predstavlja jedan od bitnih elemenata ostvarivanja vladavine prava. Iz navedenih odredaba Ustava, takođe, proizilazi da je država zasnovana na vladavini prava (član 1 stav 2), da Crna Gora jemči i štiti ljudska prava i slobode, da se zakonom, u skladu s Ustavom, uređuje nadležnost organa vlasti i postupak pred tim organima, ako je to neophodno za njihovo funkcionisanje, pa i postupci pred sudovima, među kojima je i parnični postupak. To ovlašćenje daje mogućnost zakonodavcu da mijenja i dopunjava već postojeća zakonska rješenja, odnosno da ih, zavisno od različitih okolnosti, uredi na različite načine, pri tom ne zadirući u suštinu samog prava. Sloboda izbora normativnog okvira ili zakonodavnog modela parničnog postupka, po ocjeni Ustavnog suda, u isključivoj je nadležnosti zakonodavca. U tom smislu, isključivo je ovlašćenje zakonodavca da pojedine institute parničnog postupka propiše, zadrži ili promijeni. To ovlašćenje je usmjereno na donošenje objektivnih pravnih normi zakonske snage koje, po pravilu, *pro futuro*, od stupanja na snagu zakona, određuju sadržaj prava i njegove granice. Drugim riječima, uređenje tog postupka uvijek mora biti takvo da obezbjeđuje ostvarenje legitimnih ciljeva parničnog postupka, pravnu sigurnost objektivnog pravnog poretka, određenost, pristupačnost, predvidljivost i pravnu izvjesnost normi. S ustavnopravnog aspekta obaveza je zakonodavca da pri uređivanju pojedinih instituta tog postupka uvaži zahtjeve koje pred njega postavlja Ustav, a posebno one koji proizlaze iz načela vladavine prava i one kojima se štite određena ustavna dobra i vrijednosti. U konkretnom slučaju to su ustavni principi o pravu na pravično suđenje, iz odredaba člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Evropske konvencije.

58. Saglasno navedenim ustavnim ovlašćenjima, zakonodavac je donio Zakon o parničnom postupku, kojim je uređio pravila postupka na osnovu kojih sud raspravlja i odlučuje u sporovima iz ličnih i porodičnih odnosa, iz radnih odnosa, kao i iz imovinskih i drugih građanskopravnih odnosa fizičkih i pravnih lica, osim ako su neki od navedenih sporova posebnim zakonom stavljani u nadležnost drugog državnog organa (član 1). Ustavno ovlašćenje za zakonsko uređivanje parničnog postupka, po ocjeni Ustavnog suda, podrazumijeva uređivanje svih materijalno - pravnih pitanja tog postupka (nadležnost, sastav suda, pravila postupka), pa i pitanje troškova u tom postupku. Pri uređivanju tih odnosa, zakonodavac je, takođe, dužan uvažiti granice koje pred njega postavlja Ustav, a posebno one koje proizlaze iz načela vladavine prava i one kojima se štite određena ustavna dobra i vrijednosti. U konkretnom slučaju to je pravo na pravično suđenje – aspekt prava na pristup sudu, iz odredbe člana 32 i člana 6 stav 1 Evropske konvencije.

59. U Zakonu o parničnom postupku, pitanje troškova postupka uređeno je prema prirodi parničnog spora. U tom smislu odredbama čl. 149 – 171 Zakona, uređeno je pitanje troškova parničnog postupka. Pri odlučivanju koji će se troškovi naknaditi stranci, sud će uzeti u obzir samo one troškove koji su bili potrebni radi vođenja parnice. O tome koji su troškovi bili potrebni, kao i o visini troškova odlučuje sud ocjenjujući brižljivo sve okolnosti (član 153 stav 1 Zakona). Odredbama čl. 446 - 454 Zakona posebno je uređeno pitanje postupka u sporovima male vrijednosti, pa i pitanje troškova postupka kod istih. Ako u ovoj glavi ne postoje posebne odredbe, u postupku u sporovima male vrijednosti primjenjivaće se ostale odredbe ovog zakona (član 446). Osporenim odredbom člana 449a Zakona propisano je da postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka.

60. Polazeći od navoda iz inicijativa (U-I br. 22/19, U-I br. 10/20 i U-I br. 14/24), kao sporno, postavilo se sljedeće ustavnopravno pitanje: da li je osporenim odredbom člana 449a Zakona povrijeđen ustavni princip o pravu na pravično suđenje, iz odredaba člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Konvencije?

61. Implementirajući relevantne standarde Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu¹⁷ u predmetima *Kreuz Protiv Poljske*¹⁸, *Mežnarić protiv Hrvatske*¹⁹, *Karadžić protiv Hrvatske*²⁰, *Zustović protiv Hrvatske*²¹ i *Černius i Rinkevičius protiv Litvanije*²², u pogledu troškova postupka, a u odnosu na pravo na pravično suđenje – aspekt prava na pristup Sudu, Ustavni sud je donio Odluku koja se odnosila na troškove parničnog postupka²³ i Odluku koja se odnosila na troškove u upravnom sporu²⁴. Ustavni sud je tom prilikom istakao da pitanje zakonskog uređenja naknade troškova postupka predstavlja jednu od komponenti prava na pristup sudu, koje je imanentno pravu na pravično suđenje, kao i da pravo na pristup sudu pripada relativno zaštićenim derogabilnim pravima, koja je dopušteno ograničiti zbog postizanja ravnoteže između javnog i opšteg interesa, odnosno da se radi o impliciranim ograničenjima (*implied limitations*) koja ne smiju narušiti suštinu konkretnog konvencijskog prava koje se ograničava i da nijesu u suprotnosti s bilo kojim drugim konvencijskim pravom. Države ugovornice, u odnosu na pristup pojedinca "sudu" ili "tribunalu", prema shvatanju Evropskog suda, mogu nametnuti određena ograničenja, uključujući i novčana. Svako ograničenje, međutim, mora biti ustanovljeno zakonom i mora imati legitimni cilj, odnosno ne smije umanjiti ili ograničiti pravo na pristup sudu na takav način ili u tolikoj mjeri da je narušena sama suština tog prava. U tom kontekstu, Sud naglašava da ograničenje postavljeno u odnosu na pristup sudu ili tribunalu neće biti saglasno članu 6 stav 1 Konvencije ukoliko ne teži legitimnom cilju i ako ne postoji razumna srazmjernost između ograničenja i legitimnog cilja koji se tim ograničenjem želi postići.²⁵

62. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje da je u Zakonu o parničnom postupku pitanje troškova postupka uređeno prema prirodi parničnog spora. U tom smislu u Glavi dvanaest, odredbama čl. 149 – 171 Zakona, uređeno je pitanje troškova parničnog postupka. Pri odlučivanju koji će se troškovi naknaditi stranci, sud će uzeti u obzir samo one troškove koji su bili potrebni radi vođenja parnice. O tome koji su troškovi bili potrebni, kao i o visini troškova odlučuje sud ocjenjujući brižljivo sve okolnosti (član 153 stav 1 Zakona). Posebnom Glavom trideset, odredbama čl. 446 – 454 Zakona, uređeno pitanje postupka u sporovima male vrijednosti, pa i pitanje troškova postupka kod istih. Ako u ovoj glavi ne postoje posebne odredbe, u postupku u sporovima male vrijednosti primjenjivaće se ostale odredbe ovog zakona (član 446 Zakona). U postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka (član 449a Zakona).

63. Primjenjujući navedene standarde Evropskog suda na konkretan predmet, Ustavni sud je ocijenio da zakonodavac, osporenom odredbom člana 449a Zakona, nije prekoračio svoja ovlaštenja iz odredbe člana 16 stav 3 Ustava. Iz ustavnog ovlaštenja zakonodavca da posebno uredi postupak u sporovima male vrijednosti, po ocjeni Ustavnog suda, proizilazi i njegovo ovlaštenje da propiše pravo na naknadu troškova parničnog postupka u postupcima male vrijednosti, i u okviru toga da u postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka.

64. Navedeno zakonsko rješenje u saglasnosti je i sa Uredbom (EZ) br. 861/2007 Evropskog parlamenta i vijeća od 11. jula 2007. godine o uvođenju evropskog postupka za sporove male vrijednosti. Članom 16 navedene Uredbe propisano je da stranka koja nije uspjela u postupku snosi troškove postupka. Međutim,

¹⁷ U daljem tekstu: Evropski sud

¹⁸ Predstavka broj 28249/95, presuda, od 19. juna 2001. godine.

¹⁹ Predstavka broj 10955/03, presuda, od 6. oktobra 2005. godine.

²⁰ Predstavka broj 5030/04, presuda, od 15. decembra 2005. godine.

²¹ Predstavka broj. 27903/15, presuda od 22. aprila 2021. godine.

²² Predstavke br. 73579/17 i 14620/18, presuda do 18. februara 2020. godine.

²³ Odluka U-I br. 26/17 i 31/17, od 26. decembra 2018. godine.

²⁴ Odluka U-I br. 44/20, 11/23 i 31/23, od 26. decembra 2023. godine.

²⁵ Ovakav stav Ustavni sud je izrazio u Odluci U-I br. 26/17 i 31/17, od 26. decembra 2018. godine.

sud ne dosuđuje troškove stranci koja u sporu uspije ako su ti troškovi neopravdani ili nerazmjerni sa tužbenim zahtjevom.

65. Pored toga, Ustavni sud je utvrdio da se u i Predlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku²⁶, čijom odredbom člana 12 je u Zakonu o parničnom postupku dodat osporeni član 449a, zakonodavac prilikom donošenja zakonskog rješenja, propisanog osporenim odredbom člana 449a Zakona, pozvao na "Regulativu o uvođenju evropskog postupka za sporove male vrijednosti broj 861/2007, od 11.07.2007. godine i Regulativu (EU) broj 2015/2421, od 16.12.2015. godine o izmjeni i dopuni Regulative broj 861/2007 o uvođenju evropskog postupka za sporove male vrijednosti". Takođe, iz obrazloženja Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, proizilazi da je zakonodavac prilikom donošenja zakonskog rješenja, propisanog osporenim odredbom člana 449a Zakona, utvrdio legitiman "javni interes", navodeći da je "na potrebu ovakvog rjesenja ukazala praksa, jer je, u pretežnom broju slučajeva, u ovoj vrsti postupka, postojala velika nesrazmjera između vrijednosti predmeta spora i visine troškova postupka, tako da su se za vrijednost tužbenog zahtjeva od nekoliko eura dosuđivali troškovi postupka od nekoliko stotina eura."

66. Implemetacijom navedene odredbe člana 16 Uredbe (EZ) br. 861/2007 Evropskog parlamenta i vijeća od 11. jula 2007. godine o uvođenju evropskog postupka za sporove male vrijednosti, kroz propisivanje osporene odredbe Zakona, zakonodavac je, očigledno, utvrdio izuzetak od pravila da „gubitnik plaća“, prema kojem neuspješna stranka mora platiti troškove uspješne stranke i da se nagrade u parničnim postupcima, načelno, izračunavaju u odnosu na vrijednost predmeta spora. Međutim, zakonodavac je, imajući u vidu specifičnost postupka male vrijednosti, koju specifičnost prepoznaju i citirani međunarodni propisi, osporenim odredbom člana 449a Zakona, po nalaženju Ustavnog suda, uspostavio razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi postići, koji ne predstavlja prekomjerni teret za stranke, dajući ovlašćenje sudu da u posebnoj vrsti spora – u sporovima male vrijednosti može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka. Na taj način ne dovodi se u pitanje ustavnost prava na pravično suđenje, odnosno prava na pristup sudu, budući da stoji obaveza suda da prilikom odbijanja zahtjeva za naknadu troškova stranci koja je uspjela u sporu, cijeni da li su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili da li su bili potrebni za vođenje postupka.

67. Iz prakse Evropskog suda, kao što je istaknuto, proizilazi da pravo na pristup sudu pripada relativno zaštićenim derogabilnim pravima, koja je dopušteno ograničiti zbog postizanja ravnoteže između javnog i opšteg interesa, odnosno da se radi o impliciranim ograničenjima (*implied limitations*) koja ne smiju narušiti suštinu konkretnog konvencijskog prava koje se ograničava i da nijesu u suprotnosti s bilo kojim drugim konvencijskim pravom. U konkretnom slučaju, navodi podnosilaca inicijative, odnose se, u suštini, na zakonodavni model prema kome se odredbe ovog zakona o troškovima postupka u sporovima male vrijednosti odnose i na stranke koje u parničnom postupku zastupa punomoćnik advokat. Polazeći od toga: da sud o zahtjevu na naknadu troškova odlučuje u presudi ili rješenju kojim se završava postupak pred tim sudom (član 161 stav 4 Zakona); da će sud osloboditi od plaćanja troškova postupka stranku koja prema svom opštem imovnom stanju nije u mogućnosti da snosi ove troškove bez štete po nužno izdržavanje sebe i svoje porodice (član 166 stav 1 Zakona) i da je licu, koje prema svom imovnom stanju nije u mogućnosti da ostvari pravo na sudsku zaštitu bez štete po nužno izdržavanje sebe i svoje porodice, obezbjeđena besplatna pravna pomoć u skladu sa posebnim zakonom²⁷, Ustavni sud je ocijenio, da se zakonsko rješenje sadržano u osporenim odredbama člana 449a Zakona ne može smatrati ograničenjem prava na pristup sudu koje je nesaglasno s odredbama člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Konvencije, kojim se umanjuje pristup sudu na takav način i u tolikoj mjeri da je narušena suština ostvarivanja tog prava.

²⁶ Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku dostupan je na: <https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/634/1925-11576-23-1-19-1.pdf>.

²⁷ Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći ("Službeni list Crne Gore" br. 20/11. i 20/15.).

68. Pored toga, eventualno arbitrarno tumačenje i primjena mjerodavnih zakonskih odredaba o naknadi troškova podložno je ustavnosudskoj kontroli u postupcima pokrenutim ustavnom žalbom pred Ustavnim sudom, saglasno odredbi člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava, zbog povrede ljudskih prava i sloboda zjemčenih Ustavom, nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava.

69. Osporenim odredbama člana 449a Zakona, po ocjeni Ustavnog suda, nijesu narušeni ni ustavni principi o opštoj zabrani diskriminacije, po bilo kom osnovu, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo, iz odredaba člana 8 stav 1 Ustava, člana 14 onvencije i člana 1 Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. U oblasti ljudskih prava diskriminacija predstavlja razlikovanje u pogledu posjedovanja i obima prava koje, zbog osnova i načina razlikovanja, nije dozvoljeno. Evropska konvencija sadrži akcesornu zabranu diskriminacije (koja se odnosi samo na prava zaštićena Evropskom konvencijom) po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status (član 14). Članom 1 Protokola broj 12 uz konvenciju propisana je opšta i autonomna zabrana diskriminacije. Postojeći stepen zaštite, prema toj odredbi Evropske konvencije, proširuje se i na domaće zakone.

70. Princip nediskriminacije (jednakost) ne odnosi se samo na jednaki tretman jednakih slučajeva nego i na jednakost - nejednak tretman nejednakih slučajeva u proporciji sa njihovom nejednakošću. Drugim riječima, jednako treba tretirati jednake građane, a različito, u ime jednakosti, različite. Ustav ne sprječava zakonodavca da prava i obaveze pojedinih istovrsnih ili sličnih grupa uređuje različito, ako se time ispravljaju postojeće nejednakosti između tih grupa ili za to postoje drugi opravdani razlozi. Različito uređenje prava i obaveza, smatrat će se diskriminatorskim samo ako propisano razlikovanje nema objektivnog i razumnog opravdanja, odnosno ako se time ne ostvaruje legitiman cilj, ili ako ne postoji srazmjernost između propisane zakonske mjere i cilja koji se nastoji postići. Ustav, naime, ne zahtijeva da svi adresati jednog zakona budu u istovjetnom pravnom položaju, uz uslov da postoje opravdani razlozi zbog kojih se prema određenoj grupi adresata drugačije postupa i uz uslov da su sredstva za ostvarenje legitimnog cilja, zbog kojeg odstupanje treba propisati, srazmjerna tom cilju.

71. U konkretnom slučaju navod podnosioca inicijative "da bi imovino stanje bilo jasan osnov separacije u pogledu prava na pristup sudu", ne može se dovesti u vezu sa svojstvom po osnovu socijalnog porijekla ili imovine, po kojemu su određeni adresati Zakona iz osporene odredba člana 449a Zakona diskriminirani u odnosu druge adresate Zakona iz odredaba čl. 149 – 171 Zakona, budući da su adresati osporene odredbe određeni ne prema bilo kom svojstvu adresata već prema vrijednosti spora. Naime, sporovi male vrijednosti jesu sporovi u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu koje ne prelazi iznos od 1.000 eura (član 447 stav 1).²⁸ Ustavni sud je, stoga, ocijenio da s aspekta diskriminacije nije potrebno dalje ispitivati navedeni navod, kao i da se među strankama parničnog postupka na koje se odnosi osporena odredba člana 449a Zakona ne pravi bilo kakvo razlikovanje po ličnim svojstvima. U normativnom smislu, po ocjeni Ustavnog suda, među njima nema diskriminacije.

72. Ustani sud je, takođe, utvrdio da zakonodovac osporenim odredbom člana 499a Zakona nije povrijedio pravo svojine (imovine), iz odredaba člana 58 st. 1 i 2 Ustava i člana 1 Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

²⁸ Stavom 2 navedene odredbe propisano je i da se kao sporovi male vrijednosti smatraju i sporovi u kojima se tužbeni zahtjev ne odnosi na potraživanje u novcu, a tužilac je u tužbi naveo da pristaje da, umjesto ispunjenja određenog zahtjeva, primi određeni novčani iznos koji ne prelazi iznos iz stava 1 ovog člana (član 36 stav 1), s stavom 3 propisano je da se kao sporovi male vrijednosti smatraju i sporovi u kojima predmet tužbenog zahtjeva nije novčani iznos, već predaja pokretne stvari čija vrijednost koju je tužilac u tužbi naveo ne prelazi iznos iz stava 1 ovog člana (član 36 stav 2).

73. Naime, Ustavom se jemči pravo svojine (član 58 stav 1), a to pravo (imovina) uživa i zaštitu člana 1 Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Suštinu prava svojine predstavlja mogućnost vlasnika (pravna i faktička) da vrši ovlašćenja koja čine sadržinu ovog prava (pravo držanja, pravo korišćenja i pravo raspolaganja). Svojina je tipično apsolutno pravo, jer djeluje prema svima („*erga omnes*“), a to znači da niko ne može da uznemirava vlasnika u vršenju njegovog prava. Imovina (član 1 Protokola broj 1 uz Konvenciju) je komplementaran i korelativan pojam sa svojinom i predstavlja skup svih prava i obaveza (stvarnih i obligacionih) koja pripadaju jednom licu (tj. vlasniku). Ustavno jemstvo prava svojine podrazumijeva obavezu države da pravo svojine štiti, odnosno da ga ne povrjeđuje u vršenju zakonodavne, izvršne ili sudske vlasti, kao i da mu obezbijedi pravnu zaštitu za slučaj povrede. Sljedstveno tome, zakonodavac ne može da ukine pravo svojine, kao takvo, ali se zakonom ovo pravo može ograničiti, s obzirom na to da su ograničenja tog prava, saglasno odredbama člana 24 i člana 58 stav 2 Ustava, dopuštena ukoliko to zahtijeva javni interes i ako su propisana zakonom.

74. Član 1 Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju garantuje pravo na imovinu (*possessions*), na način da svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine i da niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava (stav 1). Imovina, u smislu člana 1 Protokola broj 1, ima autonomno značenje koje nije ograničeno na vlasništvo materijalnih dobara (*ownership of physical goods*): određena druga prava i interesi koji konstituišu aktivu (*assets*) takođe se mogu smatrati „vlasničkim pravima“ (*property rights*), a time i imovinom (*possessions*), u smislu te odredbe Evropske konvencije. Kada je riječ o imovinskom pravu, od značaja je da ono ima novčanu vrijednost, iako se u koncipiranju pojma vlasništva Evropski sud veoma često poziva na okolnosti konkretnog slučaja. Državi je ovim odredbama Evropske konvencije ostavljeno široko polje slobodne procjene, na način da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu sa opštim interesima. Prema Evropskoj konvenciji pravo na imovinu, takođe, nije neograničeno pravo, već podliježe ograničenjima koja su propisana odredbom člana 1 stav 2 Protokola broj 1. Miješanje države u pravo na mirno uživanje imovine, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava smatraće se suprotnim načelima Evropske konvencije ako nema objektivnog i razumnog opravdanja, ako ne teži legitimnom cilju ili ne postoji razumna srazmjernost između primijenjene mjere i cilja koji se njome nastoji postići, pri čemu država u ovom članu uživa širi stepen slobodne procjene nego u drugim članovima Evropske konvencije.

75. U tom smislu, u predmetu *Marija Božić protiv Hrvatske*²⁹, Evropski sud za ljudska prava je ponovio stav da miješanje u svojinska prava lica mora biti zakonito, opravdano javnim interesom i srazmjerno cilju koji se namjerava postići:

„47. Sud, nadalje, ponavlja da je nužan uslov kako bi se miješanje smatralo u skladu sa članom 1. Protokola broj 1. to da ono bude zakonito. Vladavina prava, jedno od temeljnih načela demokratskog društva, nerazdvojivo je svojstveno svim odredbama Konvencije (vidi predmet *Latridis protiv Grčke* [VV], br. 31107/96, tačka 58, ESLJP 1999-II).

48. Svako miješanje u mirno uživanje vlasništva od strane javnih tijela može se opravdati samo ako služi legitimnom javnom interesu. Zbog njihovog neposrednog poznavanja svog društva i njegovih potreba, nacionalna tijela su načelno u boljem položaju od međunarodnih sudija da odluče šta je „u javnom interesu“. U okviru sistema zaštite uspostavljenom Konvencijom, na nacionalnim tijelima je da izvrše početnu procjenu postojanja problema od javnog interesa koji opravdava mjere kojima se upliće u mirno uživanje vlasništva (vidi predmete *Terazzi S.r.l. protiv Italije*, br. 27265/95., tačka 85, 17. oktobra 2002, i *Elia S.r.l. protiv Italije*, br. 37710/97, tačka 77, ESLJP 2001-IX). Sud smatra prirodnim da granice uvažavanja koje su na raspolaganju zakonodavstvu prilikom sprovođenja društvenih i ekonomskih politika trebaju biti široke, te da će poštovati procjenu zakonodavca o tome šta je „u javnom interesu“, osim ako je ta procjena očigledno bez razumne osnove (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Bivši kralj Grčke i drugi protiv Grčke* [VV], br. 25701/94, tačka 87, ESLJP 2000-XII).

²⁹ Predstavka broj 50636/09, presuda, od 24. aprila 2014. godine.

49. Član 1. Protokola broj 1. takođe zahtijeva da svako miješanje bude razumno i srazmjerno cilju koji se namjerava postići (vidi predmet *Jahn i drugi protiv Njemačke* [VV], br. 46720/99, 72203/01 i 72552/01, tač. 81-94, ESLJP 2005-VI). Potrebna pravedna ravnoteža neće biti postignuta kada konkretno lice trpi prekomjeran individualan teret (vidi predmet *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, 23. septembar 1982, tač. 69 -74, Serija A br. 52).“

76. Iz navedenih stavova Evropskog suda za ljudska prava proizilazi da u pogledu ograničenja prava na imovinu država uživa tzv. široko polje slobodne procjene, što joj daje dovoljno mogućnosti za uređivanje odnosa u oblasti naknade troškova u sudskim postupcima, jer ostavlja određeno diskreciono pravo za ocjenu postojanja potrebe i neophodnosti ograničenja prava na imovinu. Miješanje države u pravo na mirno uživanje imovine, prema praksi Evropskog suda, dozvoljeno je samo ako su ispunjena kumulativno tri uslova: 1) mora biti propisano zakonom (tj. legalno); 2) mora biti u javnom ili opštem interesu (tj. legitimno) i 3) da je neophodno u demokratskom društvu, odnosno da je “razumno” i “srazmjerno” cilju koji se njime želi postići. Drugim riječima, miješanje države u pravo na mirno uživanje imovine smatraće se suprotnim načelima Konvencije ako nema objektivnog i razumnog opravdanja, ako ne teži legitimnom cilju ili ne postoji razumna srazmjernost između primijenjene mjere i cilja koji se njome nastoji postići. Ovo konkretno znači da se mora voditi računa o tome da li zakonska mjera kojom se ograničava imovinsko pravo predstavlja "poseban i pretjeran teret", odnosno da li pravedna ravnoteža između zahtjeva opšteg interesa i prava pojedinca može biti postignuta "manje restriktivnim mjerama" kojima se ograničava imovinsko pravo.

77. U konkretnom slučaju, Ustavni sud je ocijenio da propisivanje osporenom odredbom 449a stav Zakona da, u postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka, ne predstavlja miješanje zakonodavca u pravo svojine (imovine) nekih od adresata zakona (stranaka koje uspiju u sporu), zajemčeno Ustavom i Evropskom konvencijom, i da je to miješanje utvrđeno *ex lege*. Takvo miješanje zakonodavca u pravo svojine, po nalaženju Ustavnog suda, teži legitimnom cilju (javnom interesu), koji je već Sud ocijenio po tačkom 61 ove Odluke, kao i proporcionalnost, pod tač. 62, odnosno da propisivanjem da u postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka, toj stranci nije nametnut pretjeran teret.

78. Polazeći od navedenih razloga, Ustavni sud je ocijenio da osporena odredba člana 449a Zakona nije nesaglasna s odredbama člana 58 st. 1 i 2 Ustava i člana 1 Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

III1. S obzirom na to da Ustavni sud nije prihvatio inicijativu U-I br. 22/19, ne postoje procesne pretpostavke da, saglasno odredbi člana 150 stav 4 Ustava Crne Gore, odlučuje o zahtjevu podnosioca inicijative za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji donijetih na osnovu osporene odredbe člana 449a Zakona o parničnom postupku. U odnosu na zahtjev podnosioca inicijative U-I br. 14/24 da se obustavi primjena odredbe člana 449a Zakona o parničnom postupku, Ustavni sud ukazuje da, u smislu odredaba člana 150 stav 4 Ustava i člana 63 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, u toku postupka pred Ustavnim sudom može narediti da se obustavi izvršenje pojedinačnog akta ili radnje koji su preduzeti na osnovu zakona, drugog propisa ili opšteg akta čija se ustavnost ili zakonitost ocjenjuje, ako bi njihovim izvršenjem nastupile neotklonjive štetne posljedice, ali ne i da obustavi izvršenje odredaba zakona, drugog propisa ili opšteg akta. Kako, u ovom slučaju, nijesu ispunjeni uslovi iz citiranih odredaba Ustava i Zakona o Ustavnom sudu, Ustavni sud je odbacio zahtjev za obustavu primjene odredbe člana 449a Zakona o parničnom postupku.

Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

U-I br. 22/19, 6/20, 10/20, 46/20, 4/21, 17/22, 15/23 i 14/24
Podgorica, 15. oktobar 2025. godine

Predsjednica,
Snežana Armenko, s.r.

2148.

Komisija za tržište kapitala (u daljem tekstu: Komisija), na osnovu člana 35 stav 3 Zakona o preuzimanju akcionarskih društava („Službeni list CG”, br. 18/11, 52/16), postupajući po Zahtjevu Sticaoca DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU „CONFIDO COMPANY” TIVAT, PIB: 03265846, na 162. sjednici od 26. 12. 2025. godine, donosi

R J E Š E N J E
O OKONČANJU JAVNE PONUDE ZA PREUZIMANJE

1. Utvrđuje se da je na javnu ponudu Sticaocu: DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU „CONFIDO COMPANY” TIVAT, PIB: 03265846, sa sjedištem u Tivtu, 21. novembra bb (u daljem tekstu: Sticalac) - (u daljem tekstu: Sticalac), u postupku preuzimanja emitenta „AUTOREMONT” AD KOTOR, sa sjedištem u Kotoru, put Prvoborca br. 188 (u daljem tekstu: Emitent), u roku propisanom Zakonom o preuzimanju akcionarskih društava („Službeni list CG”, br. 18/11, 52/16) – (u daljem tekstu: Zakon), i utvrđenom u Prospektu, prijavljeno 5.162 akcija sa pravom glasa Emitenta što čini 2,7586% ukupnog broja akcija sa pravom glasa Emitenta, po cijeni od 10,00€ po akciji, te da je postupak javne ponude za preuzimanje Emitenta okončan.

Broj: 07/2-5/17-25
Podgorica, 26.12.2025. godine

Predsjednik Komisije,
Željko Drinčić, s.r.